Ի. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5339 ՕԳՈՍՏՈՍ 21/3 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1903 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 11 ՃԷՄԱԶԻՒԼ ԱԽԸՐ 1321 Ի. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5339

درعليه‌ده غلطه‌ده « آره‌ولك » غزته‌سى اداره‌خانه‌سنه

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Քամանճօ փողոց թիւ 8

Les Annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK,,
Galata, CONSTANTINOPLE

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ. ԳՐԱԿԱՆ եւ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140 ղրշ
» » » »	վեցամսեայ	70 »
» » » »	եռամսեայ	40 »
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40 Ֆր.
» »	վեցամսեայ	20 »

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 ղրուշի փուլը 100 ղրուշի հաշուով։
Տեղական Թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի։

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրութեան։

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՐՁԱԳԱՆԳ ՏԻԱՐՊԷՔԻՐԷՆ

Ս. ՍԱՐԳԻՍ ԵԿԵՂԵՑԻԻՆ ԵՒ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ ՇՈՒՐՋԸ

Արդէն ընթերցողներուն յայտնի է քաղաքիս Ս. Սարգիս եկեղեցիին գործերուն ապօրինի ընթացքը։ Մէկ քանի ամսէ ի վեր կրթական գործին նկատմամբ յարուցուած խոչընդոտները ապարդիւն մնացին։ Մինչ կրթական գործին անխոնջ մշակները ականջ չկախելով անոնց անտեղի ամբաստանութեանց եւ սուտ լուրերուն, անայլայլ կը շարունակէին իրենց կրթական գործունէութիւնը։

Վերջապէս ամբողջ վեց ամիս քրտնաթոր ճակտով աշխատելէ եւ ամէն տեսակ խոչընդոտներ հարթելէ ետքը, վարժարանը կրցաւ բեղուն շրջան մը բոլորել։ Ասոր փոխարէն՝ ուսուցիչները մինչեւ քննութիւն՝ ամենաչնչին վարձք մը իսկ չեն ստացած։

Քննութիւնները յուլիս 14 ին Վարդավառի երկուշաբթի օրը սկսելով եւ 12 օր տեւելով՝ աւարտեցան նոյն ամսոյ 25 ին։ Սրբազան Տիարպէքիրի Առաջնորդը՝ Տ. Եզեկիէլ Ծ. Վ. Արշակունի, եւ յաճախ Ս. Կիրակոս եկեղեցիի ազգ. վարժարաններու Տնօրէնն ու ուսուցչական մարմինը, ինչպէս նաեւ կրթասէր անձեր ներկայ գտնուելով՝ քաջալերեցին ուսանողութիւնը։ Կիրակի ու տօն օրերը՝ ստուար բազմութիւն մը կը լեցնէր եկեղեցին։ Վերջին կիրակին պատրաստուած էին մէկ քանի տրամախօսութիւններ, ու որոշուած էր մրցանակաբաշխութեան պզտիկ հանդէս մըն ալ սարքել։ Սակայն վերջէն տրուած որոշման մը համաձայն՝ յետաձգուեցաւ օգոստոս 19 ին, Վեհ. Սուլթանին Գահակալութեան տարեդարձին օրը, երբ Ս. Կիրակոսի ու Ս. Սարգիսի Թաղերը միանգամայն հանդէս պիտի սարքեն։

Գրեթէ, բոլոր քննութիւնները շատ յաջողակ անցան, թէ՛ իմ դիտողի հետազօտութիւններուս վրայ յենլով եւ թէ Ս. Կիրակոսի վարժարաններու հմուտ Տնօրէն Պետրոս էֆ. Սրապեանի նշանակած նօթերուն նայելով։

Հիմա որ ուսուցիչները՝ իրենց պաշտօնավարութեան տեղեկագրին ու քննիչ Պետրոս էֆ. Սրապեանի «Քերականցի քննութեանց վիճակացոյց»ին հետ մէկտեղ՝ իրենց հրաժարականները մատուցին Նորակազմ Թաղ. Խորհուրդին, իրենց վեցամսեայ աշխատութեան նիւթական արդիւնքը պահանջելով անոնցմէ. ես իմ դիտողի մանրակրկիտ փորձերովս ինքնաբերաբար կը խորհիմ թէ ի՛նչ պիտի ըլլայ այդ դպրոցին յաջորդ տարեշրջանի վիճակը, քանի որ ուսուցիչներէն եւ ոչ մէկը հաւանութիւն կը յայտնէ հոն տեղ պաշտօնավարելու։ Բոլոր կրթական պաշտօնեաները խրտչած են, օրինակ առնելով այն բազմապիսի անպատեհութիւններէն, որոնք անցեալ շրջանին մէջ արգելք եղան դպրոցին յառաջդիմութեան։

Մեր լսածին նայելով՝ այս տարուայ մանկավարժական դպրոցին տեղ յաջորդ շրջանին խալֆայական խամրոց մը պիտի ունենանք։ Այսպէս, ազգային մանկտին որ այնքան ընդունակ է զարգացման ու յառաջդիմութեան, պիտի զրկուի այն մտաւորական սնունդէն, զոր մեզ կը ջամբէ դպրոցը։ Ընդհակառակը՝ եթէ Թաղ. Խորհուրդը գիտնար եկեղեցիին կալուածներու հասոյթը շահագործելու եղանակը, մենք Ս. Սարգիս Թաղին մէջ մշտնջենական կանոնաւոր վարժարանի մը գոյութիւնը պիտի կրնայինք ապահովցընել։

* * *

Քանի մը ամիս առաջ, Պոլսոյ Տիարպէքիրցի ազգայինները յիշելով քաղաքիս Ս. Սարգիս եկեղեցին ու վարժարանը, յօժարակամ 10–11 ոսկի նուիրած էին հաւաքարար, Տիգրանեան Մուշեղ էֆ.ի ձեռամբ։

Այդ գումարը փոխանակ դիւրութիւն մը ընծայելու Ս. Սարգիսի Թաղականութեան, որ պարտքերով ծանրաբեռնուած էր, քար գայթակղութեան դարձաւ, ու հետզհետէ կնճռոտ հանգամանքներ ստանալով՝ վերջապէս Թաղականութեան լուծուելուն պատճառ եղաւ։

Ս. Սարգիս եկեղեցիի ազգ. վարժարաններու անբաւականութեան պատճառով, որոշուեցաւ նորաշէն դպրոց մը կառուցանել եկեղեցիի բակին մէջ, Նախկին վարժարանին տեղը։ Այս նպատակին յատկացնել որոշուեցաւ Պոլսէն ղրկուած գումարը, որովհետեւ նորաշէն վարժարանին անմիջական կառուցումը հարկ անհրաժեշտ էր, քանի որ ուսուցիչները, հակառակ պարագային՝ հրաժարելու պատրաստակամութիւն ցոյց կու տային։ Այս անպատեհութեան առաջքը առնելու համար՝ Թաղ. Խորհուրդի դպրոցասէր ատենապետը Յովհաննէս էֆ. Գալպիեան, որ ճարտարապետ է, դպրոցի շինութեան համար պայմանագրութիւն մը կնքեց Թաղականութեան հետ՝ խիստ աժան գնով մը։ Խորհելու չէնքը փլցնել տալով ու եղած քարերը պատրաստելով շինութեան պիտի ձեռնարկէր, երբ երկու անդամներ հակառակեցան ասոր, ու դպրոցէն աւելի կարեւոր սեպելով նորաշէն փուռը (քանի որ իրենց հաշուոյն կուգար), սահմանեցին որ այդ 10–11 ոսկին յատկացուի փուռին շինութեան, մինչդեռ փուռին շինութեան համար հարկ եղած դրամը տեղական հանգանակութեամբ հաւաքել որոշուած էր։ Այս նպատակը իրագործելու համար՝ արդէն տեղւոյս երեւելիներէն Սարգիս էֆ. Զուլճեան մեծկակ գումար մը նուիրած էր, որուն միանալով նաեւ ժողովրդեան ամէն դասակարգի համեստ լումաները, պիտի կրնային գործը գլուխ հանել։ Բայց անդամները առիթէն չօգտուեցան եւ չյարգեցին ժողովրդեան ա՛յնքան ջերմ զուրգուրանքը եկեղեցիին հանդէպ։ Ահա այսպէս սկսաւ հակառակութեանց պայքարը, որ ի վերջոյ մեծ համեմատութիւններ առնելով՝ ներկայ վիճակին հասուց Ս. Սարգիսի գործերը, որ ամէն կերպով անպատուաբեր է Տիարպէքիրցիներուս։

Առաջնորդարանը, այս պարագային մէջ, որոշեց առժամանակեայ կերպով յետաձգել դպրոցին ու փուռին շինութիւնը եւ այդ գայթակղութիւնը յարուցանող անդամներուն շատ մը տխուր կողմերը նկատելով՝ վտարեց զանոնք Թաղականութենէն։ Այսպէս, մնացեալ երեք անդամներուն (Յովհաննէս էֆ. Գալպիեան, Յարութիւն էֆ. Գազզազեան եւ Եղիա էֆ. Զուլճեան) յանձնուեցան գործերը, որոնք երեք ամիս ամբողջ անկերպարան վիճակի մէջ գործեցին, քանի որ իրենց շուրջը յարուցուած գայթակղալից արարքները միշտ անպակաս էին։

Թաղականութենէն վտարուած անձերը սկսան դարձեալ խլրտիլ, սուտ լուրերունքներ երեւան հանելով Թաղականութեան մասին եւ կարգ մը անտեղի ամբաստանութիւններ հիւսելով վարժարանին մէջ պաշտօնավարող երկու անխոնջ կրթական մշակներուն անաղարտ անուան շուրջը։ Քանի՛ քանի՛ անգամներ հանրագրութիւններ, ամբաստանագրեր մատուցեցին Պատրիարքարան եւ Առաջնորդարան, որպէս զի իրենց հաշուոյն չեկող մարդիկը պաշտօն չունենային եկեղեցական եւ կրթական գործերու մէջ. նաեւ իրենց կողմէ Թաղականութեան ընտրելիներ ներկայացնելով Առաջնորդարանին, անմիջական կերպով անոնց վաւերացումը կը խնդրէին, առանց խորհելու թէ Թաղականութիւնը այնքան գձուձ պաշտօն մը չէ եղած, որ նոյն իսկ մշակներ մաս ունենան այդ պաշտօնին մէջ։

Առաջնորդարանը՝ ժողովրդեան միահաղոյն խնդրանքին գոհացում տալու համար՝ նոր Թաղականութիւն մը կազմեց պատուաւոր անդամներէ բաղկացեալ, որոնք են Տեարք Խաչատուր էֆ. Տիգրանեան, Սարգիս էֆ. Զուլճեան, Յովսէփ էֆ. Պօտաճեան, Պետրոս էֆ. Ապտալեան եւ Թովմաս էֆ. Տօղրամաճեան։ Ասոնք դեռ պաշտօնի չձեռնարկած՝ ուրիշ Թաղականութիւն մը երեւան ելաւ, դարձեալ Առաջնորդարանէն վաւերացեալ, զարմանք ազդելով խնդրէն տեղեակ բոլոր անձերուն։ Բայց կ'երեւի թէ վերջնակազմ Թաղական Խորհուրդը, իրենց պաշտօնին կոչում ունեցող անհատներէ կը բաղկանար։ Այսպիսիներուն վիճակուած է թաղային գործերը կարգադրելը, մինչդեռ ինքզինքնին կառավարել չեն գիտեր տակաւին։ Նոյն իսկ Ատենադպիրը՝ հասարակ կարդալ գրել ու թուաբանական պարզ գործողութիւն մը կատարել չի գիտեր։

Նորակազմ Թաղական Խորհուրդը մինչեւ հիմա կարեւոր կարգադրութիւն մը չէ ըրած եկեղեցապատկան գործերու մասին. Նորաշէն դպրոցն ու փուռը կիսկատար վիճակի մը մէջ, եկեղեցիին պահանջը կը գանձուի, իսկ պարտքերը չեն վճարուիր՝ նախորդ Թաղականութեան վերագրուելով։

Եկեղեցիին ու կրթական գործին բոլոր պաշտօնեաները՝ մինչեւ իսկ ժամկոչը՝ երբ 4–5 ամսական պահանջք ունին, սիրելի՛ ընթերցողներ, դուք երեւակայեցէ՛ք Ս. Սարգիսի գործերուն անկանոնութիւնը։

Տիարպէքիր ԴԻՏՈՂ ՄԸ

ԲԺՇԿԱԿԱՆ

ՀԱՆՔԱՅԻՆ ՋՈՒՐԵՐԸ

Դ.

21. Էմս.—Գերմանիոյ Նասօ նահանգին մէջ գտնուող այս երկրնածխատաւոր հանքջուրին ջերմութեան աստիճանը 35 է։ Գերմանացի շատ մը բժիշկներ տեւական արգանդատապէ տառապողներու, լեարդախիթ, միզանցքի բորբոքում ունեցողներու Էմսի հանքջուրը կը յանձնարարեն։

22. Էնժիեն.—Սէն-է-Ուազի մէջ կը գտնուի այս ջերմուկը։ Կիրի բնածխատը եւ ծծմբատը բաղադրութեանը մէջ գտնուող մարմիններու գլխաւորներն են։ Խուլափողատապ, ցնցղատապէ տառապողներու, էկզէմա, խոյլ, Ֆրանկախտ ունեցողներու համար Էնկիէնի հանքաջուրը բարերար ազդեցութիւններ կ'ունենայ։

23. Էբսոմ.—Անգլիոյ մէջ գտնուող այս հանքաջուրը պաղ է։ Բաղադրութիւնը միայն մանեզիի ծծմբատէ (մէկ լիտրին մէջ 5 կրամ) բաղկացած է. ընտիր լուծողական մըն է, մանաւանդ աղոց համար։

24. Էվիան.—Վերին Սավուայի մէջ գտնուող այս հանքջուրը հետեւեալ նշանաւոր երկու մարմիններէ բաղկացած է.—

Կիրի երկրնածխատ	0,27
Մանեզիի »	0,10

Քամփիշատապ, միզատապէ (urétbrite) տառապողներու, միզարգելութեան եւ կամ դժուարամիզութեան ենթարկուողներու ու երիկամային խիճ ունեցողներու համար Էվիանի հանքջուրը շատ ընտիր դեղ մըն է, ֆրանսացի ու օտարազգի շատ մը բժիշկներու ու քիմիագէտներու կարծիքով։

25. Էքշի-Սու.—Աֆիոն-Գարահիսարի մօտ Գանեայի երկաթուղիի գիծին վրայ վերջին տարիներս գտնուած այս հանքային ջուրը «Էքշի-Սու» անունով, կարծեմ, ամենուդ ծանօթ է։ Տղոց յատուկ Համիտիէ հիւանդանոցին բժշկապետ Իպրահիմ փաշա ու Պոլսոյ ամէնէն կարող քիմիագէտներէն եւ Կայս. բժշկական վարժարանին նախորդ ուսուցիչ Ալի Րիզա պէյ, կայս. Իրատէի մը համաձայն, այդ ջուրը տարրալուծեցին եւ հաստատեցին թէ անիկա ազատ վիճակի մէջ կիր եւ ծծումբ չի պարունակեր. նաեւ երկար ատեններ մնալով՝ չաւրուիր, պարագայ մը որ կրնայ եւրոպական նմանօրինակ հանքաջուրերէն գերադասել։

«Աֆիոն-Գարահիսարի մէջ բխող՝ աղոց յատուկ Համիտիէ հիւանդանոցին հանքային ջուրը», որուն բաղադրութեան մէջ կիրի, նատրոնի, կալիումի երկրնածխատները, նատրոնի ֆօսֆօսատը, կայծքաթատներ, եւ քիչ մըն ալ մանկանէզ մեծամասնութիւն կը կազմեն։ Սուր ու տեւական ստամոքսատապներու, դժուարամարսութեան, ստամոքսի ընդլայնումը, ստամոքսի բացուածքի, ստամոքսի եւ աղեաց խանգարումներու, անախորժութեան (anorexie) թանչքի (dysentérie), երիկամային խիճի, շաքարամիզութեան համար կրնամ ըսել թէ բաւական բարերար ազդեցութիւն կ'ընէ Էքշի-սուն։ Երանի թէ անոր յարգը գիտնայինք, բառին բուն նշանակութեամբ։

26. Սբա.—Պէլճիքայի մէջ գտնուող եւ ջերմութեան աստիճանը հազիւ 10 եղող այս հանքաջուրին բաղադրութիւնը հետեւեալն է.—

Երկաթի երկրնածխատ	0,05էն 0,11
Նատրոնի «	0,15

Սակաւարիւնութեան, կանաչախտի, եւ ջղայնականութեան համար գործածելի է։

27. Իւրիաժ.—Իզէրի մէջ գտնուող այս հանքջուրը 27 աստիճան ջերմութիւն ունի։

Բաղադրութիւն.—

Գլօրաւոր նատրոն	7,00
« կալիոմ	0,40
Նատրոնի եւ մանեզիի ծծմբատ	2,00
Կիրի ծծմբատ	1,50
Ազատ վիճակի մէջ ծծմբաջրային թթու	7 խ. ս. մ.

Խոյլաններու, աւշային կազմ ունեցողներու, յօդատապէ տառապողներու եւ Ֆրանկախտաւորներու համար ընտիր ըմպելի մըն է Իւրիաժի հանքջուրը։

28. Լամալու.—Հէրոլտի մէջ գտնուող այս հանքային ջուրը 47 աստիճան ջերմութիւն մը ունի։

Բաղադրութեանը մէջ գլխաւորաբար ալքալի երկրնածխատները եւ երկաթի երկրնածխատը մեծամասնութիւն կը կազմեն։

Սրկարասեւ յօդատապէ տառապողներու, ողնուղատապ (myélite) ունեցողներու, միջնահարութեան (paraplégie) ենթարկուողներու, սակաւարիւնոտ եղողներու համար Լամալուն կը յանձնարարեն շատ մը բժիշկներ։

29. Լա-բուրբ.—Արեւելեան Պիրէնեանց վրայ գտնուող այս հանքաջուրը, որ 31-44 աստիճան ջերմութիւն մը ունի, գրեթէ ընդհանուր առմամբ ծծմբաւոր մարմիններէ բաղկացած է։ Ծիւղ այս պատճառով մորթի հիւանդութիւն ունեցողներու կը յանձնարարեն զայն գործածելու համար։

30. Լուէշ-լէ-պեն.—Զուիցերիոյ Վալէ աւանին մօտիկ, գրեթէ 39 աստիճան ջերմութիւն ունեցող եւ բաղադրութեանը մէջ կիրի ծծմբատ գտնուող այս Լուէշ-լէ-պէնի հանքջուրը պէս պէս ջղային տկարութեանց համար կը գործածուի։

31. Լիւշօն.—Վերին-Կարօնի մէջ գտնուող այս հանքջուրը պաղ (17 աստիճան) եւ տաք (68) երկու ակեր ունի։ Միջին հաշուով մէկ լիտրին մէջ 0,05 սանթիկրամ չափ ծծմբաւոր նատրոն կայ։

Խոյլաններու, ոսկրախտութեան մատնուողներու, Ֆրանկախտաւորներուն՝ Լիւշօնի ջերմուկները երբեմն կը յանձնարարեն։

32. Լիւքսէյլ.—Վերին-Սաօնի մէջ գտնուող այս հանքջուրը հետեւեալ բաղադրութիւնը ունի.

Գլօրաւոր ալքալիներ	0, 70
Երկաթի թթուատ	0,009–0,012
Մանկանէզի «	0,004–0,007

Ջղայիններու, յօդային կաթուած ունեցողներու ու մանաւանդ դժուարադաշտան (dysménorrhée) բռնուած հիւանդութեանց ենթակայ եղող կիներուն Լիւքսէօյլի հանքջուրին մէջ լոգանք ընել կը յանձնարարեն գիտուն–բժիշկներէն շատեր։

33. Կասթէյն.—Աւստրիոյ Սալցպուրկ դքսութեան մէջ գտնուող այս հանքաջուրը, որ 46 աստիճան ջերմութիւն մը ունի եւ բաղադրութեանը մէջ նատրոնի ծծմբատը մեծամասնութիւն կը կազմէ թէ՛ լոգանքի ձեւին տակ եւ թէ՛ ներսէն խմելիքի ձեւով ջղայիններու եւ ընդհանուր տկարութեան (faiblesse générale) մատնուողներու համար կը յանձնարարեն։

34. Հոմպուրկ.—Բրուսիոյ Թագաւորութեան Հէս-Նասօ գաւառակին մէջ գտնուող այս պաղ հանքջուրին բաղադրութիւնը հետեւեալն է.

Գլօրաւոր նատրոն	5,10
« մանեզիոմ եւ կիր	1,40
« լիթիոմ	0,02
Կիրի երկրնածխատ	2,
Երկաթի «	0,05

Պնդութեան հետ դժուարամարսութիւն ունեցողներուն, լեարդի արիւնակուտումի մատնուողներուն, սակաւարիւնութիւն ունեցողներուն օրական մէկ երկու գաւաթ Հոմպուրկի ջուրէն խմելու է՛ քիչ մը շաքար խառնելով։

35. Հունեատի-Եանօշ.—Եանօշ անունով ամենուն ծանօթ այս հանքջուրը որ Հունգարիոյ մէջ կը գտնուի, հետեւեալ բաղադրութիւնը ունի.

Մանեզիի ծծմբատ	16
Նատրոնի «	16

Գրեթէ ընդհանուր առմամբ իբրեւ լուծողական կը գործածուի։

36. Մարիենպատ.— Աւստրիա-Հունգարիոյ Պոհէմիոյ նահանգին մէջ գտնուող այդ հանքջուրը 9—15 աստիճան ջերմութիւն մը ունի։

Բաղադրութիւնը.—

Նատրոնի ծծմբատ	5,
« երկրնածխատ	1,40
Գլօրաւոր նատրոն	1,70
Երկաթի երկրնածխատ	0,04
Ազատ ածխային թթու	550 խ. ս. մ.

Դժուարամարսութեան ենթակայ եղողները, լեարդաքար ունեցողները, աւազախտէ տառապողները, արգանդի հիւանդութիւններով տառապողները Մարիէնպատի հանքջուրէն գործածելու են եւ կամ տարին գոնէ մէկ երկու անգամ հոն երթալով լոգանք առնելու են։

Կ. Տ. ԱԼԼԱՀՎԷՐՏԻ

ՀԱՆՔԵՐՈՒ ԱՇԽԱՐՀԷՆ

ՄԵԾ ԱԴԱՄԱՆԴՆԵՐԸ Ո՞ՒՐ ԵՆ

Ադամանդին շատ թանկագին ըլլալուն պատճառը ապահովաշար խիստ հազուագիւտ ըլլալն է։

Իր ամէնէն աչքի յատկութիւնը անկիւնաւոր կողմէն կանոնաւորապէս յղկելի ըլլալն է։ Պրազիլիոյ Պահեա գաւառին ադամանդները կլոր եւ սեւ ըլլալուն համար՝ քարպոնատօ կը կոչեն, որոնք արհեստներու մէջ շատ կը գործածական են։ Միւսներէն աւելի սաստկութեամբ կը բեկանէ լոյսը եւ միայն շփմամբ կ'ելեկտրականայ. ատեն մը լուսաւոր տեղ մը մնալէ յետոյ՝ մութ տեղ մը դրուած ատեն լուսածնելով կը փայլի։ Անօդ եւ շատ տաք տեղի մը մէջ կը սեւնայ. եթէ օդի ազդեցութեան ներքեւ տաքցնենք, փայլուն բոցով կ'այրի ու երկրնածխական թթուի կը վերածուի։ Այս փորձը 1872ին Կիւսթավ Ռօզան կատարած է։ Սիկային երկիրներու մէջ ոսկիի եւ պլաթինի հետ խառն գտնուելով կը լուան ու այնպէս կը զատեն։ Ադամանդ ունեցող ամէնէն հին երկիրը Հնդկաստանի Տէքան բարձր լեռնադաշտին արեւելեան կողմը եւ Պորնէօ կղզիին մէջ է։ Թէպէտ 1727էն ի վեր Պրազիլիոյ մէջ ալ գտնուած է, սակայն փոխանակ խճաքարի տեսակ մը քուարցային քարերու հետ խառն է։ Թէեւ թուով շատ. սակայն փոքր են. օրինակի համար Պահեայի մէջ գտնուած քարայօնատօններու կշիռը 100 դրամէն աւելի չէ (մէկ դրամը 0,206 կրամ). այդ երկրին ադամանդի վաճառականութեան կեդրոնն ալ Տիամանթինա քաղաքն է։ ԺԹ. դարու մէջ Ուրալ լերանց, Հիւս. Ամերիկայի, Աւստրիոյ եւ Բարեյուսոյ Դիլլուն մէջ գտնուածները քննելով՝ ամէնէն յարգին այս վերջինը գտնուած է։

Ադամանդը իբրեւ զարդ, փոշին ադամանդ քարեր յղկելու, իսկ պարզ տեսակներն ալ ապակի կտրելու, քար ծակելու եւ ուրիշ բաներու համար կը գործածուին։ Զարդերու համար գործածուած ադամանդները 1420էն ի վեր պարզ ադամանդ (րօզա եւ հօլանտա), եւ 1660էն ի վեր բրլանդա կոչուած ձեւերով կը յղկուին։ Նշանաւոր կարտինալ Մազարէն Լուի ԺԴ.ի գահակալութեան ատեն (1660ին) Փրանսական թագին համար, առաջին անգամ ըլլալով, 12 բրլանդա յղկել տուած է եղեր։

Հնդկական հնաւանդ սովորութեան համեմատ՝ ադամանդի գինը կ'որոշեն՝ մէկ դրամի արժէքը ամբողջ դրամներուն թիւին քառակուսիին հետ բազմապատկելով։ Ամէնէն նշանաւոր ադամանդներն են։

Կուհինօր՝ որ Հնդկաստանէն բերուելով 1850էն ի վեր Անգլիոյ թագուհիին տրամադրութեան տակ կը գտնուէր. կշիռը նախապէս 186 դրամ էր, բայց ձեւը անկանոն ըլլալով 1852ին Ամսդէրտամի մէջ յղկուած եւ այժմ կշիռը $106\frac{1}{16}$ դրամի իջած է։

Բիթ կամ րէժան, հնդիկ ադամանդ մըն է որ ֆրանսական ազգային գանձուն մէջ պահուած է. ջուրը խիստ մաքուր բրլանդ մըն է, կշիռը $136\frac{3}{4}$ դրամ է։

Օրլօֆ, ռուսական պետութեան թագին վրայ կը գտնուի. միականի հնդկական կուռքի մը աչքին մէջէն գողցուելով Օրլօֆի իշխանին ծախուած է. սա ալ Կատարինէ թագուհիին վաճառուած է. $194\frac{3}{4}$ դրամնոց է։ Աւստրիական գանձին մէջ ֆլորանսի անուամբ, երկու կողմէ յղկուած, դեղնագոյն $133\frac{1}{5}$ դրամնոց հնդկական ադամանդ մը կայ։

Բարեյուսոյ ադամանդները դեղնորակ են եւ Վալ գետին շրջականները կը գտնուին։ 1883ին՝ Վիէննայի Տիեզերական Ցուցահանդէսին մէջ ոսկերչի մը կողմէ ցուցադրուած ադամանդ մը՝ $288\frac{3}{8}$ դրամնոց էր եւ մէկ կողմը ճեղք մը ու սեւ արատ մը ունէր. 375,000 ֆիօրինի գնահատուած է...։

Պօրնէոյի ջօջերէն մէկն ալ չյղկուած, սրտաձեւ, 367 դրամնոց ադամանդ մը ունի։ Ցարդ ծանօթ եղած ադամանդներէն ամէնէն մեծը անգլիական ոսկերչաց ընկերութեանց մէկուն կը պատկանի. 457 դրամնոց է եւ արժէքը 6 միլիոն ֆր. է։

Աշխարհիս մէջ գտնուած ադամանդներէն ամէնէն մեծ բրլանդին հարաւային Աֆրիկէի հանքագործներու ընկերութեան քով կը գտնուի, զոր 1900ի Բարիզու Տիեզերական հանդէսին մէջ ցուցադրեցին. $228\frac{1}{2}$ դրամնոց է, արժէքը $2\frac{1}{2}$ միլիոն Ֆր. է։

Նորէն նոյն ընկերութեան կողմէ ցուցադրուած ադամանդ մըն ալ կայ, որ չյղկուած է. կշիռն է 306 դրամ։ Ցուցահանդէսին Պելճիքայի բաժնին մէջ խիստ գեղեցիկ եւ մեծ բրլանդ մըն ալ կայ, որ 300 դրամ կշիռ ունի։

Ա. ԵՍԱՅԵԱՆ

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԹԵՐԹՕՆԸ (4)

ԺՈՐԺ ՕՆԷ

ԿԵԱՆՔԻ ՊԱՅՔԱՐՆԵՐԸ

ՎԵՐՋԻՆ ՍԷՐ

Ա.

—Ճէյմս, խնդրեմ, գացէք ըսէք Պ. Ֆիրմէնի, որ անհամբերութեամբ մատնուած է, թէ քառորդ մը առաջ չպիտի բացուի վարագոյրը... Տիկին Ժէսաքի ալ իմաց տուէք...

Սենեկապանը խոնարհութիւն մը ըրաւ եւ դուրս ելաւ։ Հազիւ սենեակէն դուրս կը գտնուէր սենեկապանը, առանց կարեւորութիւն տալու Բրավանի, կապոյտ թուղթին վրայ ինկաւ, բացաւ ու չակերտեց զայն իր ձեռնոցապատ ձեռքով, յետոյ լոյսին մօտենալով՝ սա տողերը լափեց կամաւհին.

«Մորաքոյրս ծանրապէս հիւանդ է։ Առանց ատեն կորսնցնելու եկէք։ Շատ մտատանջ եմ։

ԼԻՒՍԻ»

Տիկին տը Ֆոնթրնէյի աչքերը սեւեռուն նայուածք մը առին, շնչասութիւնը կասեցաւ կոկորդին մէջ, անտանելի ջերմութիւն մը այրեց կոմսուհիին կուրծքը։ Խուլ ճիչ մը արձակեց, ու աչքերը կթոտած, թիկնաթոռի մը վրայ ինկաւ։ Հոն մնաց անշարժ, գլուխը հակած, բարոյական անհնելի տառապանքի մը մատնուած։ Մէկ վայրկեանի մէջ՝ ամէն ինչ կը քայքայէր իր շուրջը. իր բարոյական ապահովութիւնը կ'անհետանար ու երջանկութիւնը կ'անչքանար։ Ալ եւս բան մը չէր կրնար յուսալ ապագայէն, բայց անցեալէն փոխնալու ամէն պատճառ ունէր։ Լիւսի, ի՜նչ խորհրդաւոր հակառակորդուհի կը կրէր այդ կանացի անունը, որ յանկարծ գտնուած էր որոտումի մը պէս, իր հանդարտիկ կեանքը խռովելով։ Երբեմն ի վեր Արման կը ճանչնար այդ կինը։ Ի՜նչ անդիմադրելի ազդեցութիւն մը ունենալու էր Արմանի վրայ, որպէս զի այս վերջինը հեռանար բարեկամներով լեցուած իր տունէն, իր պճնազարդ ու ճաճանչազեղ կնոջմէն, ամուսնի ու տանտիրոջ պարտաւորութիւնները մոռնալով, անծանօթ նպատակի մը դիմելու համար ցուրտ ու սեւ գիշերուան մէջ։ Արման ո՛րքան կը շահագրգռուէր այդ կնոջմով, ի՜նչ սիրով կը սիրէր զայն, ի՜նչ կոյր նուաղանդութիւն մը ցոյց կու տար անոր, քանի որ այդ կնոջ մէկ տողնապալից կոչին վրայ ամէն ինչ կը լքէր, անտարբեր՝ իր էութն ծգածներուն նկատմամբ։ Լիւսի... Առաջին անգամն էր որ այդ անունը կ'անցնէր իր մտածումին մէջէն՝ սուր նետի մը պէս։ Անոր հնչումը աչառուլէ կը թուէր իրեն։ Այդ անունին կազմութիւնը կ'ուսումնասիրէր, ու յանկարծ փափուկ, ճաճանչագեղ, մանկամարդ կնոջ սիլուէթ մը կանգ կ'առնէր իր առջեւ, մշուշով քողարկուած՝ որ անոր գեղեցկութիւնը տարտամ կը ձգէր։ Բայց կոմսուհին գեղանի կը գտնէր զայն։ Եթէ պաշտելի չըլլար ան, ինչպէս կարելի էր որ Արման...

Այս անգութ եզրակացութեան վրայ՝ արցունքներ հոսեցան աչքերէն, ու հեծկլտուքներ՝ զորս չէր կրնար զսպել, ալ եւս, յորդեցան իր շրթունքներուն վրայ։ Հպարտ կոմսուհին չէր ուզեր իր տարածուն ձեռքերուն ետեւ ծածկել դէմքը, պառոն տը Բրավանի ընծայելով յուսահատութեան մը գերագոյն տեսարանը, առանց ո եւ է կեղծիքի. իր միակ մտադրութեան անձնատուր՝ անըմբռնելի ու խոր կը գտնէր իր վիշտը։

Երիտասարդ պառոնը չափազանց վրդովուած, սիրալիր կարեկցութեան շարժում մը ըրաւ. տիկին տը Ֆոնթրնէյ մէկ շարժուձեւով կասեցուց զայն։

—Ո՛չ, ո՛չ, Բօլ, այս վիճակս սփոփանք կը պահանջէ ինծի։

Հրամայոր հարցում մը կար պառոնին բերնին մէջ։ Կ'ուզէր գիտնալ խորհրդաւոր հեռագրին պարունակութիւնը։ Այդ պարզ ու իրական ցաւը կ'ազդէր իր վրայ։ Յաճախ տեսած էր կիներու արտասուելը, բայց երբեք այդ պակուցիչ հպարտութեամբ։ Դժուար էր մխիթարութիւններ շռայլել այդպիսի տխրութեան մը։ Աւելի դիւրին էր պախարակել այդ տխրութեան հեղինակը։ Մինչ պառոնը շփոթած էր իր բռնելիք դիրքին վրայ ու կը վարանէր խօսելու, սանդուխին վրայ լսուած արագ ոտնաձայն մը կասեցուց կոմսուհին։ Աշխուժով ոտքի ելաւ, դէմքը ճաճանչագեղ սրտայայտութիւն մը առած յեղակարծ ուրախութեամբ մը։

—Ան է, կը դառնայ, ըսաւ կոմսուհին։

Այդ «կը դառնայ» բառը իր մէջ կը պարունակէր յեղակարծօրէն երեւան եկած յոյսերու ամբողջ աշխարհ մը։ Թերեւս տիկին տը Ֆոնթրնէյ պահ մը վախցած էր որ ամուսինը անդառնալի կերպով մեկնած չըլլար։ Տեսաւ որ ձեռքերուն մէջ պարզուած էր հեռագիրը. խակոյն ճմրթեց ու վառարանին մէջ նետեց զայն, յետոյ հեղինակաւոր շարժուձեւով մը ըսաւ պառոնին.

—Թո՛ղ անիկա չկասկածի թէ ես հոս եկած եմ... թո՛ղ չգիտնայ թէ կարդացած եմ այս հեռագիրը... կը հասկնա՞ք, Բօլ, բան մի՛ ըսէք բնաւ... մինչեւ կեանքիս վերջը չեմ ներեր ձեզի։

Ու ստուերի մը պէս մթութեան մէջ անհետացաւ կոմսուհին։ Նոյն միջոցին կոմսը սենեակ մտաւ անձապարանքով ու շնչասպառ եղած։ Յօնքերը պռստեց, երբ իր քուղէնը նշմարեց հոն. մեքենաբար սեղմեց անոր ձեռքը. «Դուն հո՞ս ես եղեր» ըսելով տաղտկացած երեւոյթով մը։ Մինչ իր մաշկակալը ու գլխարկը մէկ կողմ կը նետէր ու ժաքէթը կը հանէր վրայէն, ըսաւ.

—Ճէյմս, օ՛ն, շուտ։ Կրա՛կ, ժամը տասնըմէկը անցած է... ո՞ւր տեղուանքն ենք։

(Շարունակելի)

Արտաքին Լուրեր

ԱՆԳԼԻԱ

Ընտրութիւններ. — Ազատական ու ազատ փոխանակութեան ընտրելիին յաղթանակը. — Պ. Չէմպրլէնի կացութիւնը. — Հարաւային Ափրիկէի պատերազմը։

Լոնտոն, 28 սեպտեմբեր. — Ազատական ու ազատ-փոխանակութեան կուսակիցներուն յաղթանակը, Արկայլի գաւառին մէջ (Սկօվտիա) մասնաւոր նշանակութիւն մը կը ստանայ այս միջոցիս երբ Պ. Չէմպրլէնի մաքսային մեծ ծրագիրը խնդրոյ առարկայ է։ Ուուլիչէն ետքը Արկայլի սկօվտացի ընտրողները փայլուն կերպով հաստատեցին կարծիքը անոնց որոնք համոզուած են թէ յառաջիկայ երեսփոխանական ընդհանուր ընտրութեան ատեն Պ. Չէմպրլէնի ծրագիրները պիտի չյաջողին։ Այդ ընտրողները պահպանողական երեսփոխան Պ. Նիքոլի յաջորդ մը պիտի ընտրէին։ Այդ անձը 1900 ին 600 ձայնի մեծամասնութիւն մը շահած էր։ Երկար տարիներէ ի վեր երկու կուսակցութիւնները թիւով հաւասար են ընտրական նոյն շրջանակին մէջ։ Ազատական ընտրելի Պ. Էյնսուորթ նախ նպաստաւոր երեւցած էր ազատ-փոխանակութեան. հակառակորդը Պ. Սթուարթ, գաղթային նախարարին մաքսապաշտ ծրագիրը ջերմապէս ընդունելէ ետքը, տեսած էր թէ սխալ ճամբու կը հետեւի, ուստի յայտարարած էր որ խնդիրը մանրազննին ու անկողմնակալ կերպով քննուի։ Արդիւնքը եղաւ 1586 ձայնի մեծամասնութիւն մը ի նպաստ ազատ-փոխանակութեան, ազատական Պ. Էյնսուորթ շահած էր 4,326 ձայն եւ անոր պահպանողական մրցակիցը 2740։ Ընտրութեան այդ արդիւնքը պարտութիւն մըն է դաշնիճին համար, թէեւ Պ. Չէմպրլէն ու իր բարեկամները այնքան կարեւորութիւն չեն տար այդ մասնակի ընտրութեանց։ Պարագայ մը՝ որով պահպանողական 600 քուէի առաւելութիւնը կը փոխուի ընդդիմադիրներու 600 ձայնի մեծամասնութեան, անշուշտ ապահովութիւն չի ներշնչեր Պ. Չէմպրլէնի ընտրողներու տրամադրութեանց մասին՝ պահպանողական դաշնիճին եւ անոր մաքսապաշտ ծրագրին նկատմամբ, մանաւանդ այն պատճառով որ քուէներու այդ տեղափոխութիւնը կատարուած է ընտրական շրջանակին օտար ընտրելիի մը ի նպաստ՝ մրցակցի մը դէմ որ տեղական խիստ զօրաւոր կապեր ունէր։ Արդարեւ Պ. Չէմպրլէն, իր մաքսային մեծ ծրագիրը մէջտեղ հանելէն ի վեր, որուն վրայ կը կատարուին հիմա մասնակի ընտրութիւնները, ընտրական եւ ոչ մէկ յաղթանակ ձեռք բերած է։

—Այսօր հրատարակուեցաւ հարաւային Ափրիկէի քննիչ յանձնաժողովին առջեւ տրուած վկայութիւնները, որոնք երկու յաւելուածական կապոյտ Տետրակներ կը լեցնեն։ Լորտ Քիչնէր կ'ըսէ թէ Բարերյոս ցամաք ելած ատեն, պատերազմին դաշտին համար որ եւ է քարտէս չէ գտեր։ Պոէռաց զինուորները որոնք պատերազմին սկիզբները լաւ մարզուած չըլլալով թերութիւններ կը գործէին, հետզհետէ լաւ պատերազմողներ եղան եւ յաճախ իրենց գտնուած զօրագունդերուն միւս զինուորներն ալ գերադանցեցին։ Անգլիական զինուորները լաւ ընթացք մը ունեցան, բայց շատ անգամ նախաձեռնութիւն չունէին. իրենց սպաներուն վրայ չափազանց կը վստահէին։ Անոնք մեքենաբար մարզուած էին, առանց անհատական ձեռներեցութեան։ Գալով սպաներուն, ընդհանուր հրամանատարը պատերազմին վերջերը մեծ դժուարութիւն քաշեց՝ զօրագունդերը վարելու կարող սպաներ գտնելու մասին։ Լորտ Ռօպէրթս ռազմագիտական ազնուութեան կը վերագրէ պատերազմին առաջին ձախողումները։

ԾԱՅՐԱԳՈՅՆ ԱՐԵՒԵԼՔ

Տալնիի ու Բորթ-Արթուրի մէջ. — Ռուսերու զինուորական գործունէութիւնը. — Ռուսիոյ եւ Քորէայի համաձայնութիւնը. — Բեքինի համալսարանը. — Աւազակներ։

Բեքին, 28 օգոստոս. — (Թայմզի հեռագիր). — Վերջերս քանի մը օր մնացի Տալնիի ու Բորթ-Արթուրի մէջ, ուր զգալի յաւելում մը տեսայ զինուորական գործունէութեան։ Տալնիի մէջ, ուր վերջին այցելութեանս պահուն զինուորական որ եւ է շարժում չէի տեսած, հիմա նոյն իսկ քաղաքին մէջ հետեւակներու երկու զօրագունդեր տեսայ. մինչդեռ ուրիշներ ալ շրջակաները կը գտնուին։ Ընդամէնը տասնըվեց հազար զինուոր տրամադրելի կան։ Երկու մարտանաւեր՝ Ամուր եւ Ենիսեի մարզանքներ կը կատարեն՝ նաւահանգիստին բերանը ականներ դնելու համար։ Վաճառականութիւնը կը կայանայ պարէնի ներածման մէջ, Ռուսերու եւ Չինացի գործաւորներու սպառումին համար։ Տալնիի մէջ ամերիկեան վաճառատուն մը կայ զոր ռուս գործակալ մը կը վարէ. ամերիկեան Թրէտինկ Քըմբէնի փակեց իր մասնաճիւղը։ Անգլիացիները հինգ հոգի են, որոնց երեքը այր, մէկը՝ կին եւ մէկը՝ տղայ։ Բորթ-Արթուրի մէջ, ռուս պաշտօնեաներու խորհրդակցութենէն ի վեր, գլխաւորապէս զբաղած են ամրացնելու՝ երկրին ներքին մասը անջատող սահմանագլուխը։ Այդ զգուշական միջոցներէն զատ, նաւահանգիստին մէջ իսկ զինուորներու թիւը կարեւոր յաւելում մը եղած է։ Արդէն եղածներէն զատ, նոր զօրանոցներ կը կառուցուին։ Նաւահանգիստին արեւմտեան կողմը մարտանաւեր խարսխած են, ուրկէ երկու տարի առաջ մարդ մը հետիոտն կրնար անցնիլ, վասն զի չափազանց ծանծաղուտ էր։ Ռուսերը, քաղաքային թէ զինուորական, կատարեալ վստահութիւն ունին։

Թոքիօ. — Ոչ-պաշտօնապէս կը հերքուի այն լուրը թէ ռուսեւքորէական համաձայնութիւնը, Եոնկամփոյի մասին, ստորագրուած ըլլայ։ Ճափոն ծանուցեր է իր մտադրութիւնը՝ ամբողջ Քորէան բաց նկատելու վաճառականութեան համար, այն պարագային երբ այդ պայմանագրութիւնը վերջնականապէս ստորագրուի։

Բեքին. — Համալսարանը փակուեցաւ, ինչպէս կը գուշակուէր երկար ատենէ ի վեր։ Այդ որոշման գործադրութեամբ կ'ուղղուի յետադիմական կուսակցութեան հակառակորդներուն արքին արգելք ըլլալ։

Պերլին. — Ֆրանքֆուրթեր Զայթունկ Բեքինէն հեռագիր մը կը հրատարակէ թէ 2 հարիւր աւազակներ, հեծեալ ու լաւ զինուած, Թոյի ամարանոցին վրայ յարձակեր են։ Պահապանները չկրնալով դիմադրել, աւազակները կողոպտեր են բոլոր թանկագին առարկաները։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Էթէլ իշխանը. — Ինքնաշարժ կառքի արկած. — Կերակուրէ հիւանդացած զինուորներ։

Պերլին, 28 օգոստոս. — Էթէլ իշխանը, Վիլհէլմ կայսեր երկրորդ որդին, Պոնի մէջ, ուր կը դաստիարակուի, երկու բարեկամներու եւ իր դաստիարակին հետ, զառիվայրէ մը վեր կ'ելլէր ինքնաշարժ կառքով։ Յանկարծ մեքենան կեցաւ եւ կառքը սկսաւ ետ երթալ տարաշխարհիկ արագութեամբ ու փոսի մը մէջ ինկաւ։ Էթէլ իշխանը հազիւ կրցաւ դուրս նետուիլ ու անվտանգ ազատուիլ։ Հետը գտնուողները թեթեւապէս վիրաւորուեցան։

Միւնիխ. — Զրոյց եղաւ թէ Համմէլբուրկի բանակատեղին զինուորներուն ամէնքն ալ թիֆոյէ բռնուած են։ Օգոստոս 23ին, ճաշէն ետքը, երկու հարիւր զինուորներ, յանկարծակի սկսան փսխել, բայց վեց ժամ ետքը ամէնքն ալ բժշկուեցան։ Կը կարծուի թէ այդ պատահարը առաջ եկած է գետնախնձորի աղանդերէ զոր կերած էին այդ զինուորները։

ՎԱՏԻԿԱՆ

Պապը եւ Սպանիա. — Պիոս Ժ.ի առողջական վիճակը։

Հռոմ, 28 օգոստոս. — Պիոս Ժ. կարեւոր յայտարարութիւններ ըրեր է Սպանիոյ եւ Ալֆոնս ԺԳ. թագաւորին նկատմամբ։ Պապը ըսեր է թէ իր բոլոր կարողութիւնովը օժ պիտի տայ Սպանիոյ, վասն զի Լէոն ԺԳ. Պապէն ժառանգած է այն սէրը զոր հանգուցեալ Պապը կը տածէր Ալֆոնս թագաւորին նկատմամբ։ Պիոս Ժ. յարեր է թէ Վենետիկ բնակած տասը տարիներու միջոցին ինք ալ նոյն զգացումները տածած է։

—Պապը, այս առտու, անկողնէն ելլելուն տեսաւ թէ հազիւ կրնայ քալել։ Բժիշկները հաստատեցին թէ աջ ոտքը թեթեւ ուռեցք մը ունի։ Այդ պատճառով Պապը չի կրնար իր օրական պտոյտները կատարել Վատիկանի պարտէզներուն մէջ։

ԻՏԱԼԻԱ

Ուտինէի արկածը. — Ռազմափորձեր. — Կառախումբերուն բախումը. — Մեռեալներ եւ վիրաւորներ։

Ուտինէ, 28 օգոստոս. — Անցի գիշերը ընդհարում մը պատահեցաւ զինուոր փոխադրող կառախումբի մը եւ վաճառաբեռ կառախումբի մը միջեւ Ուտինէի մօտ։ Տասնըհինգ զինուորներ եւ հարիւրապետ մը մեռան եւ բազմաթիւ զինուորներ ու սպաներ վիրաւորուեցան, որոնց մէջ կայ Պոնա գնդապետը։ Մեքենավարը ու հնոցապանն ալ մեռան։ Քիչ վերջը ժամանեց օգնութեան կառախումբը եւ առտուան դէմ ալ ուրիշ մը։ Վիքթոր-Էմմանուէլ թագաւորը ու թագուհին, այս առտու, ինքնաշարժ կառքով գացին արկածին վայրը. յետոյ շարժուն հիւանդանոցները երթալով վիրաւորեալներուն այցելութիւն տուին։ Կը վախցուի թէ ուխտաւոր վիրաւորներէն ալ մեռնողներ ըլլան. մինչեւ հիմա քսանի հասած է մեռնողներուն թիւը։

ԼԱ ՀԷՅԻ ԱՏԵԱՆԸ

Վենեզուելայի խնդիրը. — Իրաւարարական ատեանը. — Պահանջքներու խնդիրը։

Լա Հէ, 28 օգոստոս. — Հոս տեղւոյն յայտնի չէ թէ Ռուսիոյ կայսրը ուրիշ իրաւարարներ նշանակած է դանիացի ու զուիցերիացի դիւանագէտներուն՝ Պ. Պ. Մացէնի եւ Լարտիի տեղ՝ որոնք հրաժարած են՝ Վենեզուելայի խնդրոյն մէջ մասնակցութիւն ունեցող ազգութեանց ներկայացուցիչը ըլլալու պաշտօնէն։ Այն պարագային երբ իրաւարարական ատեանը սեպտեմբեր 1էն առաջ չկրնայ կազմուիլ, յուսալի կը նկատուի որ Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարարութիւնը այդ մասին տեղեկութիւն հաղորդէ Լա Հէյի իրաւարարական ատեանին ընդհանուր քարտուղարին։ Մինչեւ հիմա Լա Հէյի մէջ որ եւ է զեկոյց չէ ստացած՝ գործը յետաձգուած ըլլալու մասին։ Նկատողութեան առնելով գործին մէջ շահ ունեցող ազգութեանց եւ անոնց ներկայացուցիչներուն թիւերը, ատեանին սրահը պիտի ընդարձակուի։

—Իրաւարարական ատեանին վճռարանութեան պահուն, Վենեզուելայի մաքսերուն հասոյթին հարիւրին երեսունը դիւանագիտական պահանջումներուն յատկացնելու մասին, Վենեզուելա պիտի ընդդիմանայ՝ Անգլիոյ, Գերմանիոյ եւ Իտալիոյ պահանջումներուն, առանձնաշնորհման պայմաններ տալու համար։ Չմիջամտող ազգութիւնները Վենեզուելայի առաջարկութեանը օժ պիտի տան։

ԱՆՈՒՇԱՀՈՏՈՒԹԵԱՆՑ ՇՈՒՐՋԸ

Թագուհիներուն նախընտրած անուշահոտութիւններ. — Վիլհէլմինա թագուհիին լոգանքը։

Ռուսիոյ կայսրուհին տարին յիսուն հազար ֆր. կը ծախսէ անուշահոտութեանց, աճառներու եւ օ տը թուալէթներու համար։ Մասնաւորապէս իրեն համար մանուշակ մը կը մշակուի Կրասի մէջ։ Կայսրուհին այնքան շնչտուած հակում մը ունի ընդհանուր անուշահոտութեանց նկատմամբ որ ամէն օր իր սենեակներուն մէջ ցրցքնել կու տայ ամէնէն այլազան ծաղիկներու խնկութիւնները, ինչպէս լիլա, յասմիկ, նարգիզ, ժոնքիլ, թիւպէրէօզ եւ սպիտակ մանուշակ։ Օդը բոյրերով այնքան ծանրացած է որ կայսրուհիին հետեւորդները կը ստիպուին դուրս ելլել, անհանգստութիւն զգալնուն համար։ Մանուշակի բոյրին չափ օ տը Թուալէթն ալ կը սիրէ Զարուհին։ Մանուշակները կը քաղուին Կրասի մէջ իրիկուան ժամը 5էն ետքը, երբ, կայսրուհիին կարծիքով, ամէնէն աւելի փափուկ բոյրեր կարձակեն անոնք։ Սպանիոյ մայր-թագուհին, առհասարակ, մասնաւորապէս կը սիրէր օրքիտէի մէկ տեսակէն պատրաստուած խնկութիւնը։ Այդ ծաղիկը միայն Փիլիպպեանց մէջ կը բուսնի։ Փիլիպպեանց պատերազմէն յետոյ՝ մայր-թագուհին հրաժարած է այդ անուշահոտութենէն եւ Օ՛ Էօբանէր միայն կը գործածէ, Մատրիտի մէջ մասնաւորաբար իրեն համար պատրաստուած։ Լոգանքի ու արդուզարդի համար կը գործածէ հեղուկ մը, որուն կազմութեան մէջ կը մտնեն վարդեջուրը եւ քոլոյի էջուրը։ Անգլիոյ թագուհին կը գործածէ Էօ-պուքէն, անուշահոտութիւն մը զոր 1829էն ի վեր ամէն ոք կը գործածէ արքայական ընտանիքին մէջ։ Էօ-Պուքէն կը շինուի մուշկով, յասմիկով եւ վարդի, մանուշակի, յասմիկի խնկութիւններով ու նարնջենիի ու լաւանտի ծաղիկներով։ Հոլանտայի Վիլհելմինա թագուհին նուազ բարդ ճաշակներ ունի։ Բնաւ չգործածեր անուշահոտ աճառներ ու փոշիներ, ետքը վայրկեան տեւող ամէնօրեայ լոգանք մը կը կատարէ, որուն կը յաջորդէ մէկ վայրկեանի պաղ ցնցուղ մը. ատոր կը պարտի իր հիանալի գոյնը՝ որուն վրայ կը պարծի իրաւամբ։ Թագուհին օ տը քոլոնը միայն կը սիրէ եւ օրական կէս լիտր կը գործածէ անկէ։

ՖՐԱՆՔՈ-ԳԵՐՄԱՆ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Երկու երկիրներու միջեւ կատարուած վաճառականութիւնը. — Այդ մասին հրատարակուած պրակ մը։

Պէրլինի վիճակագրութեան պաշտօնաթերթը 10րդ պրակը հրատարակեց այն գործին՝ որ նուիրուած է Գերմանիոյ արտաքին վաճառականութեան՝ 1902 թուականին։ Ֆրանսական ներածումները Գերմանիա՝ 382,750,000 ֆրանքի հասած են անցեալ տարի, մինչ 52,200,000 ֆրանք էին 1901ին, ուրեմն 30,500,000 ֆրանքի առաւելութիւն մը կայ։ Գալով Ֆրանսա ներածուած գերմանական ապրանքներուն՝ 316,500,000 ֆրանքի հասած են 1902ին. նախորդ տարին՝ 312,375,000 ֆրանք է անոնց գումարը, այսինքն 4,125,000 ֆր.ի առաւելութիւն։

ԹՐԱՄՈՒԷՅՆԵՐԸ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԷՋ

Թրամուէյի ընկերութիւններ. — Ահագին հասոյթներ։

Մ. Նահանգաց մէջ 1361 հատ թրամուէյի ընկերութիւններ կան։ Հաշուոյն մէջ են նաեւ փոքր ընկերութիւններ, ատոնց մէջ 268ը առնուազն 125,000 ֆրանք հասոյթ ունին տարին։ Ամէնէն կարեւորները տասներկու հատ են եւ տարեկան 25 միլիոնէ աւելի հասոյթ ունին։ Ամէնէն մեծ ընկերութիւնը Նիւ-Եորքի մէջ կը գտնուի, որ 75 միլիոն ֆրանքի հասոյթ ունեցած է 1902ին։ Ֆիլատելֆիա հաստատուած ընկերութիւն մը 70 ու կէս միլիոն ֆր.ի հասոյթ կ'արտադրէ։ Պոսթընի եւ Նիւ-Եորքի ուրիշ քանի մը ընկերութիւններ ալ նմանօրինակ հասոյթներ կը գանձեն։ Յետոյ կու գան Բիթսպուրկի, Չիքակոյի, Սէն-Լուիի եւ Պոսթընի թրամուէյները։ Վերջապէս այս ծաղկեալ ընկերութեանց ցանկը կը վերջանայ Սան-Ֆրանչիսքոյի մէջ հաստատուած ընկերութեամբ՝ որ 28 միլիոն ֆրանք հասոյթ ունեցած է 1902ին։ Անցեալ տարուան շրջանին մէջ՝ 268 ընկերութիւններ մէկ միլիոն ֆր.ի ահագին գումար մը հասոյթ ունեցած են։

ՃԱՆՃԱՅԻՆ ՏԵՆԴԸ

Անգլիական գաղթավայրի մը մէջ. — Շրջաբերական ճանճային տենդերուն դէմ.

Լակոսի անգլիական գաղթավայրին պաշտօնաթերթը հրատարակած է գաղթավայրին դպրոցական ուսուցիչներուն ուղղուած շրջաբերական մը որ ճանճային տենդերու մասին հրահանգներ կը պարունակէ։ Իւրաքանչիւր աշակերտ կ'ընդունի սրուակ մը՝ որ մժեղ մը կը պարունակէ իր մէջ, վերջինին կրած բոլոր ձեւափոխութիւնները պատկերացնելով, որպէս զի տղան իր ամէն տարիքներուն մէջ ճանչնայ չարագործ միջատը։ Դաստիարակը դիտել կու տայ աշակերտներուն թէ մժեղները իրենց հաւկիթները մնայուն ջուրերու մէջ միայն կը դնեն. ասկէ կը հետեւցնէ այն վտանգը՝ որ առաջ կու գայ մնայուն ջուրերու մօտ բնակութիւն հաստատելէն։ Ուստի միջոցներ ցոյց կու տայ աղոց՝ չորցնելու իրենց բնակութեանց մօտ գտնուած ճահիճները։ Նաեւ միջոցներ կ'ընծայէ, մժեղները ու անոնց թրթուրները սատկեցնելու. կը բաւէ քիչ մը քարիւղ լեցնել ճահիճին մակերեսին վրայ. թրթուրները բնաջինջ կ'ըլլան ընդհանուր։

ՍԻՐԱՅԻՆ ՏՐԱՄ

Օթէլի մը մէջ. — Ոճի՞ր թէ խելացնորութիւն. — Երկու դիակներ. — Ապօրէն կենակցութիւն։

Բարիզ, 29 օգոստոս. — Երէկ իրիկուն ժամ $4\frac{1}{2}$ին դեռատի կին մը, փոքրիկ աղջիկան մը ձեռքէն բռնած, Մօրօ փողոցը օթէլ մը գնաց՝ սենեակ մը վարձելու։ Կարմիր կաշիէ փոքր պայուսակ մը ունէր ձեռքը՝ զոր մեծ խնամքով կը պահէր կուրծքին վրայ։ Օթէլին սենեակները աչքէ անցնելէ ետքը, առաջին յարկէն սենեակ մը յարմար դատեց եւ շաբաթական վարձքը կանխիկ տուաւ, ըսելով օթէլին տիրոջ թէ անունն է Մարի Մարթէն, 25 տարեկան, Միւլհաուզէն կու գայ իր աղջկանը հետ՝ Իվօն՝ չորս տարեկան։ Օթէլին տէրը հեռացաւ եւ հազիւ թէ քառորդ ժամ անցած էր՝ հրազէնի ձայն մը առաւ առաջին յարկէն. իսկոյն հոն փութաց եւ նորէն հրազէն մը պայթեցաւ Մարի Մարթէնի սենեակէն. ուզեց դուռը բանալ, բայց ներսէն կղպուած էր. առանց վարանելու՝ ուսովը բացաւ դուռը. սոսկալի տեսարանի մը ներկայ գտնուեցաւ. անկողնին առջեւ, գետինը արիւնաթաթաւ պառկած էին կինը եւ աղջիկը։ Գետինը կարկանդակի կտորներ կային եւ ռէվոլվէր մը։ Օթէլին տէրը իսկոյն իմաց տուաւ ոստիկանութեան քոմիսէրին, որ անմիջապէս հոն փութաց բժիշկի մը հետ։ Բժիշկը հաստատեց կնոջ մահը. գնտակը սիրտը ծակած եւ մահը վայրկենական եղած էր։ Աղջիկը երկու գնտակներէ զարնուած էր՝ կուրծքէն եւ փորէն, սակայն տակաւին մեռած չէր։ Ոստիկանը թէեւ զայն հարցաքննեց, սակայն չկրցաւ տեղեկութիւն մը ստանալ։ Խեղճ աղջիկը հիւանդանոց տարին, բայց ճամբան մեռաւ։ Ոստիկանը կնոջ անկողնին վրայէն գտաւ կարմիր կաշիէ պայուսակը, որ երեք նամակ կը պարունակէր։ Ատոնցմով կարելի եղաւ հաստատել կնոջ ո՛վ ըլլալը։ Բուն իսկ անունն էր Մարի Ջիւրկէ։ Ոստիկանը նաեւ կրցաւ հաստատել այն պարագաները, որոնցմով նոյն կինը այդպէս վարուած էր։ Քանի մը ամիս առաջ Մարի Ջիւրկէ, որ դատական պաշտօնեայի մը տունը սպասուհի էր, յարաբերութիւն հաստատեց Կրօֆլօտ անուն գործաւորի մը հետ՝ որուն կինը երկու տարի առաջ մեռած էր, որով առանձին մնացած էր իր չորս տարեկան աղջկանը հետ՝ Իվօնի։ Կրօֆլօտ յիսուներկու տարեկան էր. կարծեց թէ Մարի Ջիւրկէ կրնայ իր կորսնցուցած կնոջը տեղը անցնիլ։ Վերջապէս Մարի իր հոմանուհին եղաւ. Այդ ապօրէն ընտանիքը յարկ մը հաստատեցաւ՝ տարեկան 360 ֆր. վարձքով։ Քանի մը ամիսներ երկու սիրահարները երջանիկ ապրեցան։ Մարի կը պաշտէր Կրօֆլօտը եւ կը սիրէր Իվօնը՝ իր աղջկանը պէս։ Դրացիները ու գործաւորները զանոնք օրինաւորապէս միացած կը կարծէին։ Ժամանակէ մը ի վեր, սակայն, Մարի որ ջղային հիւանդութեան ենթակայ էր, յաճախակի տագնապներու կը մատնուէր. պահ մը նոյն իսկ վախցուեցաւ թէ մտային խանգարում ունի։ Այդ վրդովիչ ախտանիշները, սակայն, անհետացան եւ հանդարտութիւնը վերահաստատուեցաւ առաջուան պէս։ Մարի կը յայտարարէր թէ կը վախնայ որ Կրօֆլօտ զինքը լքանէ. վասն զի այնքան երջանիկ էր որ չէր յուսար թէ երկար տեւէ։ Երէկ, Կրօֆլօտի ազգականները այցելութիւն տուած էին Մարիի որ անոնց առջեւ նորէն յայտնեց իր կասկածները։ Հիւրերը զինքը ապահովցուցին։ Ժամ 4ին տունէն դուրս ելաւ, ըսելով որ պտոյտ մը կատարելէ եւ տունին համար ուտելիք գնելէ ետքը պիտի դառնայ։ Մարի Ջիւրկէ որոշած էր իր աղետալի ծրագիրը, վասն զի ալ ետ չդարձաւ։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ, ՍԿԻՒՏԱՐ

Ամերիկեան Վարժարանի յառաջիկայ տարեշրջանը կը սկսի 1903 Սեպտ. 15ին (Ն. Տ.)։

Գիշերօթիկներու տարեթոշակն է 35 օսմ. ոսկի Ուսումնարանին չորս դասընթացքներուն համար, իսկ 30՝ Նախակրթարանին համար։

Տնօրէնութիւնը ջանք չէ խնայած վարժարանը ամէն առաւելութիւններով օժտելու. Լաւագոյն դրութիւնով եւ մեծ յաջողութիւնով կ'ուսուցուին Հայերէն, Ֆրանսերէն, Անգլիերէն, Գերմաներէն եւ դասական լեզուները, ինչպէս նաեւ բնական գիտութիւններ։

Հմուտ եւ վարժ հիւանդապահուհիի մը աչալուրջ հսկողութիւնը կը վայելեն աշակերտուհիները եւ կ'ապրին խաղաղ ու բարեկարգ միջնոլորտի մը մէջ։

Աւելի տեղեկութիւններու համար դիմել վարժարանին Տնօրէնուհի Տ. Փէթրիքի։ 6—20

O TALON L'OR

ՇԱՌԼԸ ԱՀՆԱՄԵԱՆ

Կալաթա, Վօյվօտա փողոց, թիւ 114

Յիշեալ վաճառատան մէջ կը գտնուին ամէն տեսակ կօշիկներ արանց եւ կանանց համար թէ չափու վրայ եւ թէ պատրաստ դիւրամատչելի գներով։ 14—15

Ներքին Լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ. — Արհեստի շքադրամ տրուեցաւ գերմանական Շրայն մարզարան-մարտանաւէն, որ անցեալները Կ. Պոլիս եկած էր, յինապետ Պ. Հօզէի։

ԵՊԵՐԵԼԻ ՈՃԻՐ ՄԸ. — Թուրք լրագիրներուն մէջ կը կարդանք այս խորագրին տակ. — «Ցաւօք իմացուեցաւ թէ Հօֆման գործակալութեան վերաբերող եւ աւստրիական դրօշակ կրող Վասաբեռ շոգենաւը, որ երկուշաբթի օրը իրիկուան դէմ Վառնայէն ճամբայ ելած էր, երեքշաբթի առտուն կանուխ Պօղազ ժամանելու համար, եւ սովորական արագութեամբ կ'երթար, երբ Մէսվէրէի հրուանդանին առջեւ հասեր է, շոգենաւին մէջ բան մը պայթեր է որ ընդհանուր մարդկութեան թշնամի եղող եպերելի անձերու ոճրագործական մէկ արարքին հետեւանքն էր։ Առաջին կարգի ուղեւորներու սրահը եւ նաւապետին կամրջակը բռնկեր են։ Մեքենավարները ու հնոցապանները, այդ ահարկու ձայնին վրայ, իսկոյն վեր ելեր, շոգենաւը աւազի վրայ խրեցուցեր եւ իրենք ալ ցամաք ելեր են։ Առաջին նաւապետին մարմինը, գլուխէն վիրաւորուած, ծովին մէջ գտնուեր է կամրջակին մէկ բեկորին վրայ. երկրորդ նաւապետին մարմինն ալ իր խցիկէն։ Շոգենաւին նաւաստիներէն որոնք քառասուն հոգի էին, եւ ուղեւորներէն քսանըչորս հոգի մեռեր են։ Շոգենաւն ալ այրեր է։»

ՍՈՍԿԱԼԻ ՈՃԻՐ ՄԸ. — Թուրք լրագիրներուն մէջ կը կարդանք թէ Էտիրնէի նահանգին Պըրգքիլիսէի գաւառին Քօնաք գիւղին մէջ մաքսային պաշտօնեայ Մէհմէտ Մանսուր էֆ.ի ընտանիքով բնակած տանը վրայ վաթսուն զինեալ պուլկար աւազակներ գիշերանց յարձակելով, այդ անձը, կինը ու աղջիկը ծանրապէս վիրաւորեր են։ Ատոնք Կ. Պոլիս բերուելով աղքատներու եւ Խասգիւղի կանանց հիւանդանոցներուն մէջ կը դարմանուէին։ Վեհ. Սուլթանը իմանալով այդ պարագան, հրամայեր է Համիտիէ հիւանդանոցին բժշկապետ Իպրահիմ փաշայի որ այդ վիրաւորները նոյն հիւանդանոցը փոխադրուին եւ անոնց դարմանումը մեծ ուշադրութեամբ կատարուի բժշկական նոր դրութեանց համաձայն։ Իպրահիմ փաշա իսկոյն գործադրած է կայս. այդ Իրատէն՝ վիրաւորները մասնաւոր պատգարակներու միջոցաւ եւ կարելի եղած զգուշութիւններով Համիտիէ հիւանդանոցը փոխադրելով։ Մէհմէտ Մանսուր էֆ. վաթսուն տարեկան է, կինը՝ Ֆաթիմէ հանըմ՝ 35 տարեկան եւ աղջիկը՝ Վասֆիէ հանըմ որ երկու ոտքերէն վիրաւորուած է 17 տարեկան։ Ֆաթիմէ հանըմ բժշկապետ Իպրահիմ փաշայի սապէս պատմեր է վաթսուն պուլկար աւազակներուն յարձակման, իրենց անձնապաշտպանութեան եւ վիրաւորուելուն պարագաները.

«Քօնաք գիւղը, ուր ամուսինս՝ Մէհմէտ Մանսուր էֆ. մաքսային պաշտօն կը վարէ, Պուլկարիոյ սահմանագլուխէն մէկուկէս ժամ հեռաւորութիւն ունի։ Այդ գիւղին մէջ մեզմէ զատ ուրիշ Իսլամ չկայ։ Բնակիչները ամբողջովին Պուլկար են։ Օգոստոս 1ի ուրբաթ իրիկունը ամուսինս, ես, խորթ աղջիկս եւ իմ զաւակներս՝ Նաֆիզ, Նաֆիլ, Բաքիզէ, Շէրէֆ ու Րէֆիքը վարձքով բնակած մեր տունը կը գտնուէինք։ Ժամը 2էն ետքը Վասֆիէէն զատ միւս զաւակներս քնացած էին։ Ամէնէն փոքրը որ հազիւ երկու տարեկան է, որորան դրի։ Ամուսինս, ես ու աղջիկս կը խօսակցէինք, երբ ժամը 3ին ատեններ շատ մօտերէն զէնքի ձայներ լսուեցան։ Ամուսինս որ գիւղին Պուլկարներուն ժամանակէ մը ի վեր փոխուած վարմունքէն զգոյշ կը կենար, հասկցաւ թէ պուլկար աւազակները մեր բնակարանին վրայ պիտի յարձակին մեզ սպաննելու համար. ուստի պատուի ու անձի պաշտպանութեան համար ձեռք առաւ իր հրացանը։ Քառորդ ժամ վերջը թշնամիներուն արձակած հրացանի գնդակները ապակիները կոտրելով սենեակին դիմացի պատին մէջ կը մխուէին։ Ամուսինս ըսաւ որ տղաքը ծխնելոյզին մօտ ապահով տեղ մը փոխադրեմ. այդ հրամանը գործադրեցի. կարգը եկաւ որորանի մէջ գտնուող փոքր զաւկիս, զոր միւսներուն քով տանիլ կ'ուզէի։ Այս միջոցին թշնամիներուն արձակած գնդակները պատը կը ծակէին եւ ծեփերու ու քարերու կտորները չորս կողմ կը տեղացնէին անձրեւի պէս։ Փոքր զաւակս, պատսպարելու համար, իսկոյն որորանէն դուրս հանեցի եւ առանց վրան նայելու ծխնելոյզին մօտ տարի։ Հոն տեսայ թէ խեղճ զաւակս արիւնաթաթաւ է. գլխուն վրայ սոսկալի վէրք մը կայ։ Աստուծմէ չվախցող այդ մարդերուն արձակած գնդակներէն մէկը զաւկիս գլխուն հանդիպած ու ջախջախած էր։ Երեւակայեցէք թէ մայր մը երբ իր կեանքին պտուղը այդ վիճակին մէջ տեսնէ ի՛նչ կ'ըլլայ։ Մինչեւ այն ատեն գնդակները միայն պատուհաններէն ներս կը մտնէին, բայց յետոյ աւազակներէն ոմանք տանիքին վրայ ելած էին եւ ծխնելոյզէն վար զէնք կը պարպէին։ Ամուսինս մտաբերած էր լամպարը մարել։ Հեռացաւ այն պատուհանէն, ուրկէ հրացան կը պարպէր, եւ լամպարին մօտեցաւ. երբ մօտենալու վրայ էր, սկսաւ հեծեծել ու թքել եւ ըսաւ. — «Զարնուեցայ, Ֆաթիմէ, սակայն հոգ մի՛ ըներ. քանի որ հոգիս մարմնոյս մէջ է եւ որչափ ատեն որ ինքզինքս չկորսնցնեմ, ինքզինքս պիտի պաշտպանեմ։ Գտնուած տեղերնուդ մի՛ շարժիք» Արդարեւ ամուսինս վիրաւոր վիճակի մէջ մինչեւ գիշերուան ժամ 7 զէնք պարպեց։ Աւազակներէն ոչ մէկը կրնար դրան մօտենալ, վասն զի ամուսնոյս արձակած գնդակներէն հեռու կը փախչէին։ Այդ վիճակէն կ'երեւայ թէ զայրացած էին աւազակները, վասն զի յարձակումը եւ հրացանաձգութիւնը սաստկացուցին։ Անոնց զէնքերուն ձայնէն հասկցանք թէ աւազակներուն մէկ մասը պարտէզը կը գտնուէր եւ միւսն ալ տանիքին վրայ։ Ամուսինս առաջուան պէս չէր կրնար զէնք պարպել եւ հեծեծանքները կ'աւելնային, ուրկէ կը հասկնայի թէ հետզհետէ ոյժը կը պակսի եւ իրաւ ալ այնպէս էր, վասն զի ըսաւ. — «Ֆաթիմէ, ալ կարողութիւն չունիմ. աչքերս կը մթագնին. հիմա պիտի իյնամ. ալ հրացանը դուն առ եւ ձեռքէդ եկածին չափ թշնամիներուն դէմ պաշտպանէ պատիւդ ու զաւակներուդ կեանքը։» Ամուսինս տկար ձայնով մը այդ խօսքերը ըսելէ ետքը գետինը պառկեցաւ։ Ես ալ ինքզինքս Աստուծոյ յանձնեցի։ Հրացանը առի եւ ամուսնոյս տեղ սկսայ կրակ ընել։ Գետինը լեցուն փամփուշտ էր։ Քիչ ետքը ամէնքն ալ սպառեցի։ Խորթ աղջիկս նորէն փամփուշտ բերաւ, որով շարունակեցի հրացանաձգութիւնը։ Պահ մը աւազակները պատին տակէն մօտեցած էին սենեակին դրանը, որուն տակ փայտ մը դրած էին եւ բանալու կը ջանային։ Հրացանը դրան դարձուցի եւ սկսայ կրակ ընել. այդ ընթացքս իր արդիւնքը ունեցաւ, վասն զի աւազակները, դադրեցուցին դուռը բանալու ջանքերը։ Մարդս ո՛րքան դիւրաւ կը վարժուի եղեր թշնամիի հետ կռուելու։ Ո՛րքան հրացան պարպեցի, վախս այնքան քիչցաւ եւ վերջապէս բոլորովին անհետացաւ։ Յանկարծ խորթ աղջիկս գետինը տապալեցաւ «ոտքերէս զարնուեցայ» ըսելով։ Ամիկա գլխ չուարեցաւ, բայց առտու եղած էր ու լուսցած. սիրտ առի. աջ թեւիս մէջ կապար մը մխուած էր եւ ձախ թեւիս ալ երկու. ես ալ գետինը ինկայ. այդ միջոցին հասկցայ թէ աւազակները պիտի սպաննեն տղաքս, սկսայ լալ եւ ջերմեռանդութեամբ աղօթել Աստուծոյ որ իր անհուն ողորմութեամբը զիս ու զաւակներս մահուանէ ազատէ, վասն զի նոյն միջոցին ժամանեցին մեր Վեհապետին, որուն Աստուած երկար կեանք պարգեւէ, զաւակները՝ կայս. զինուորները։ Աւազակները երբ զինուորները տեսան, հրացանաձգութիւնը դադրեցուցին. ես անկէ վերջը մարած էի եւ եղածէն տեղեկութիւն չունիմ. երբ սթափեցայ, ինքզինքս կառքի մը մէջ գտայ, կայս. զինուորներուն հսկողութեանը տակ։ Գըրգ Քիլիսէ կը տարուէի ամենայն անդորրութեամբ։ Վիրաւոր աղջիկս ու ամուսինս ալ մէյ մէկ կառք դրուած էին, ողջ մնացած զաւակներս ալ ուրիշ կառքի մը մէջ էին։ Ահաւասիկ այս կերպով մեր պատիւը ու հոգին ազատուեցան պուլկար աւազակներու յարձակումէն, հիմակ ալ այս գեղեցիկ ու հոյակապ հիւանդանոցը բերուեցանք, ուր մեր վէրքերը կը դարմանուին։ Կը վստահեցնեմ ձեզ թէ հիմա ցաւ չեմ զգար։ Աստուծոյ ողորմութեամբը եւ շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին ապահով եմ թէ վէրքերս ալ դեկցած են։ Հիմա մեր գթառատ Վեհապետին համար կ'աղօթեմ Աստուծոյ, այն շնորհներուն առթիւ զորս երազիս մէջ անգամ չէի տեսած։»

Թուրք թերթերը այս տեղեկութիւնները հաղորդելու առթիւ կ'ըսեն.

«Մարդ առաջին անգամ չի կրնար հաւատալ երբ իմանայ այդ եղերական դէպքը եւ մտածէ թէ այդքան վայրագ ոճիր մը կրնան գործել մարդ անունը կրող արարածներ, վասն զի մարդ երբ ինքզինքին վրայ բաղդատէ, խիղճովը բնաւ չի կրնար հաւանական գտնել որ Աստուծոյ ստեղծած մարդ արարածը կրնայ այդքան եպերելի արիւնռուշտ եւ վայրագ ոճիրներու գիջանիլ. սակայն ափսոս որ այդ կարգի ոճրագործութիւնները որոնք անհնարին վիշտ ու ցաւ կը պատճառեն մարդկութիւնը իրենց փառք համարողներու եւ մարդասիրութեան պահանջումները ամէն պարագայի մէջ իրենց նպատակ ունեցողներու, կ'ըլլին մարդկութեան թշնամի դաւաններէ, որով գթութեան արժէք զգացումը ունեցող մարդիկ կը պարտաւորուին նողկանք զգալ այդ ոճրագործներու նկատմամբ եւ անէծք կարդալ անոնց։ Հիմա այդ կնոջ պարզ պատմութեան պարունակած պարագաները մտածելով, նկատողութեան առնենք այն վիճակը երբ վաթսունէ աւելի զինեալ աւազակներ կը յարձակին միայն մէկ էրիկ մարդ ունեցող ընտանիքի մը վրայ։ Այնպէս կը կարծենք թէ ամէնէն վայրենիներն անգամ իրենց անձնասիրութեան հակառակ կը գտնեն այդ տեսակ արարք մը, վասն զի այդքան ոյժի դէմ մէկ ոյժի դիմադրութիւնը անկարելի ըլլալով, յարձակողները եթէ վայրենի ալ ըլլան, իրենցմէ տկարին վրայ յարձակիլը մեծ նուաստութիւն մը պիտի համարին վեհանձնութեան։ Այդ էրիկ մարդը, սակայն, այն չարագործներուն դէմ այնքան փառաւոր կերպով ինքզինքը պաշտպանած եւ զգայազիրկ մնալէ ետքը կինը անոր տեղը անցնելով այնքան արիութեամբ վարուած է որ չափազանցած չենք կրնար ըլլալ, եթէ ըսենք թէ այդ քաջագործութիւնը օսմանցի քաջերու եւ օսմանցի կիներու քով կը գտնուի, վասն զի ահաւասիկ ճշմարտութիւնը մէջտեղն է։ Հետեւաբար աւելորդ է ըսել թէ այդ մասին փառքն ու գովեստը ո՛րու կը վերաբերի եւ նզովքն ու անէծքն ալ որու։ Բժիշկները այդ քաջարի կնոջ վէրքերը Ուէօնթկէնեան ճառագայթներով քննած ու տեսած են թէ ոսկորները կոտրած չեն եւ հետեւաբար պիտի բժշկուի։ Ուստի այս առթիւ ալ ջերմագին բարեմաղթութիւններ կ'ընենք մեր առատագութ ու արդարասէր Վեհ. Ղազի Սուլթան Ապտ-իւլ-Համիտ մեծ Կայսեր կենաց ու բարօրութեանը համար։»

ՊՐԻՒՍԷԼԷՆ կը հեռագրեն սեպտ. 1 Թուով.—Պրիւսէլի մէջ Օռիան Թերթի տնօրէնութիւնը փայլուն կերպով տօնեց Կայս. Գահակալութեան տարեդարձը։ Այս հանդէսին հետ բարեգործութիւն մըն ալ կատարած ըլլալու համար, օգոստոս ամսուան սկիզբէն յիսունի չափ Պրիւսէլի ամէնէն հին փոխադարձ օգնութեան Ընկերութիւնները հրաւիրուած էին, որպէս զի իւրաքանչիւր աղքատ տղայ մը որոշէ՝ ծովեզերքը ամսուան մը չափ գիւղագնացութիւն ընել տալու համար անոր։ Այս յիսուն տղաքը գիւղագնացութենէ վերադառնալով, առջի օր՝ յիշեալ բոլոր Ընկերութիւններու յիսուն նախագահներուն եւ դեր-նախագահներուն հետ, «Թուա գուլէօռ»ի հաստատութեան մէջ բացօթեայ հացկերոյթի մը շուրջը հաւաքուեցան։ Ելեկտրական Թրամուէյներու մասնաւոր կառախումբ մը հոն առաջնորդեց բոլոր հրաւիրեալները՝ որոնց թիւը 300ի կը հասնէր։ Օսմ. մեծ դրօշ մը պարզուած էր շալէին կատարը, մինչդեռ ընդարձակ շէնքը որ դրօշներով, դրօշիկներով եւ պանդալներով արուեստագիտականօրէն զարդարուած էր, օսմ. եւ պելճիական գոյները կը ցուցադրէր։ Գիշերուան միջոցին 50 հոգիէ բաղկացեալ նուագախումբ մը երաժշտական կտորներ զարկաւ։ Շէնքը այցելուներով լեցուած էր։ Բազմաթիւ ճառեր արտասանուեցան, ի մէջ այլոց Օռիանի տնօրէնին եւ Պրիւսէլի ճարտարարուեստական ընկերութեանց միացեալ յանձնաժողովին քարտուղար Պ. Թոլպաքի կողմէ, որ բաժակ պարպեց Վեհ. Սուլթանին կենացը։ Ներկաներուն մէջ կը գտնուէին բարձր դասու տիկիններ։ Հրախաղութիւններ եղան մինչեւ լոյս, որ ատեն բոլոր հրաւիրեալները ցրուեցան «Կեցցէ՛ Վեհ. Սուլթանը» գոչելով։

ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍ.—Սըվազէն կը հեռագրեն թէ Կայս. Գահակալութեան տարեդարձին օրը կատարուեր է տեղւոյն երկրագործական ու արհեստագործական ցուցահանդէսին բացումը։ Ներկայ գտնուեր են կուսակալը, բոլոր պաշտօնատարները եւ օտար տէրութեանց հիւպատոսները։ Այդ առթիւ հանդիսաւոր բարեմաղթութիւններ եղեր են Վեհ. Սուլթանին համար։ Կուսակալը այդ հեռագիրը ուղղած է ցուցահանդէսին մէջ հաստատուած հեռագրական կայանէն։

—Այտընի ու Հալէպի նահանգներէն առնուած հեռագիրներ ալ կը ծանուցանեն երկրագործական ու արհեստագործական ցուցահանդէսներու բացումը։

ԴԱՄԱՍԿՈՍԻ մէջ Կայս. Գահակալութեան տարեդարձին օրը կատարուեր է քաղաքային բժշկական վարժարանին բացումը։ Այդ առթիւ բարեմաղթութիւններ եղեր են Վեհ. Սուլթանին համար։

ՌՈՏՈՍԹՕՑԷՆ կը գրեն մեզ երեքշաբթի օրուան Թուով.—Այսօր, «Վեհ. Սուլթանին Գահակալութեան բարեբաստիկ տարեդարձին առթիւ, տեղի ունեցաւ քաղաքիս Թաղապետութեան նորակառոյց շէնքին բացումը. տեղւոյս երեւելիներէն 300է աւելի անձերու հրաւիրագրեր ղրկուած էին այդ հանդէսին ներկայ գտնուելու։ Նորահաստատ շէնքը՝ քարուկիր, ակնահաճոյ երեւոյթ մը ունի որքան արտաքին տեսքով՝ այնքան մըն ալ ներքին կանոնաւորութեամբ եւ կը կանգնի քաղաքին կեդրոնը, բանուկ շուկայի մը վրայ։ Կրնանք ըսել թէ Ռոտոսթոյի ամէնէն գեղեցիկ շէնքն է, ինչ որ ի յայտ կը բերէ Թաղապետական ճարտարապետ Թանաշ էֆէնտիի՝ արուեստին մէջ ունեցած նուրբ ճաշակը։ Շէնքին երկու կողմի դռները զարդարուած են մարմարեայ սանդուխներով եւ քանդակուած սիւներով։ Այդ դռներուն վրայ կան պատշգամներ՝ նոյնպէս սիւներով եւ դրօշակներով զարդարուն։ Միջօրէէն առաջ հետզհետէ հասան հրաւիրեալներ եւ աւագ դրան սանդուխներուն վրայ կիսաբոլոր շրջանակ մը կազմեցին. կառավարական բարձրաստիճան պաշտօնատարները կը կրէին իրենց համազգեստը. հոն էին նաեւ հպատակ հասարակութեանց հոգեւոր պետերը, հիւպատոսական մարմինը եւլն.։ Ժամ 7ին. Միւֆթի էֆ.ն աղօթքներով սկսաւ հանդէսը. Թաղապետութեան նախագահը Ապիլ պէյ՝ պարագային յարմար ճառախօսութիւն մը արտասանեց. վերջապէս խօսք առաւ Վսեմ. կառավարիչ փաշան. այս առթիւ բարեմաղթութիւններ եղան Վեհ. Կայսեր արեւշատութեան համար։ Ճարտարապետը նորահաստատ շէնքին աւագ դրան բանալին հանդիսաւորապէս յանձնեց Վսեմ. կառավարչին՝ որ բացումը կատարեց, մինչ նուագախումբը Համիտիէ քայլերգը կը նուագէր։ Ներկաները առաջնորդուեցան ընդունելութեան սրահը. հետաքրքիր բազմութիւնը լեցուց երկյարկանի շէնքը, եւ օշարակներով, պաղպաղակներով ու սիկառէթներով պատուասիրուեցաւ։»

ՏԷՐՔՈՍԻ մէջ հեռագրական կայան մը հաստատուելով հաղորդակցութիւնները սկսեր են։

ԴԵՍՊԱՆԱԿԱՆ ՄԱՐՄԻՆԸ.—Ռուսիոյ ու Անգլիոյ դեսպանները, երեքշաբթի գիշեր, պահականաւերով Վոսփորի մէջ պտոյտ մը կատարեցին՝ լուսավառութիւնները դիտելու համար։ Անգլիոյ դեսպանին հետ կը գտնուէին նաեւ Գերմանիոյ դեսպանը, Իտալիոյ դեսպանը ու դեսպանատներն եւ ուրիշ հրաւիրեալներ։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ.—Թահիտրոմոս կ'ըսէ թէ Թուրքիոյ եւ Յունաստանի միջեւ եղած բարեկամական յարաբերութեանց մասին Յունաստանի նախարարապետ Պ. Ռալլիի կողմէ վերջերս եղած յայտարարութիւնները ամէն կողմ մեծ ազդեցութիւն բրած են՝ դրացի երկու տէրութեանց բարւոք յարաբերութիւնները աւելի ամրապնդելու եղանակով։

ՊԱՂՏԱՏԻ նահանգին մէջ ալ նորէն տասերկու նախնական վարժարաններ պիտի հաստատուին. այդ առթիւ 70,000 ղրուշի ծախք մը պիտի ըլլայ։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ելմտական նախարարութեան կողմէ պատրաստուած վիճակագրութեան մը նայելով, 1903 յունուարէն մինչեւ ապրիլ վերջը Թուրքիայէն Յունաստան ղրկուած ապրանքներու արժէքն է 3,289,020 ֆր. իսկ Յունաստանէն Թուրքիա ղրկուածներունը 1,362,292։

ՅՈՒՆԱՑ Պատրիարքարանին Սինոդը, իր առջի օրուան նիստին մէջ, Գաբուտաղի մետրապոլիտին եւ տեղւոյն յոյն հասարակութեան հետ համաձայնութեամբ, վերջնականապէս կարգադրեց Ֆանէրոմէնի վանքին հասոյթներու խնդիրը. այդ վանքը ուղղակի Յունաց Պատրիարքարանին տրամադրութեանը տակ կը դրուի։ Տրուած որոշման համաձայն, վանքին հասոյթները սապէս պիտի բաշխուին. 70 ոսկի իբրեւ ամսաթոշակ քարոզիչի մը որ Բէրամոսի ու շրջականներու եկեղեցիներուն մէջ պիտի քարոզէ։ Հարիւրին 40՝ Բէրամոսի յոյն հասարակութեան եկեղեցիներու եւ վարժարաններուն պէտքերուն համար։ Հարիւրին 60՝ Գաբուտաղի մետրապոլիտին՝ Երտէքի եւ ուրիշ չորս համայնքներու բաշխուելու համար՝ եկեղեցիներու ու վարժարաններու պէտքերուն համաձայն։ Վանքը մեծաւորին ու քարտուղարին կողմէ պիտի մատակարարուի՝ Գաբուտաղի մետրապոլիտին ուղղակի հսկողութեանը տակ։

—Մոնիդեօռ կ'իմանայ թէ Սինոդը, այսօրուան իր նիստին մէջ, վերջնական որոշում մը պիտի տայ՝ Նպաստամատոյց յանձնաժողով մը կազմելու՝ յոյն հասարակութենէն կարգ մը կարօտեալներու համար։

ՓՈՂՈՑՆԵՐՈՒ ՈՌՈԳՈՒՄԸ.—Մոնիդեօռ կը ծանուցանէ թէ Վեհ. Սուլթանը հայրախնամ հոգածութեամբ, Իր Գահակալութեան տարեդարձին առթիւ, բարեհաճած է հրամայել որ Տէրքոսի Ջուրի Ընկերութիւնը նորէն սկսի ոռոգել Կ. Պոլսոյ փողոցները։ Կայս. այդ Իրատէն գործադրուեցաւ։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ իշխանը, առջի օրը, Էօքսինօկրատի ամարանոցը ժամներ է։

ՏՐԱՊԻԶՕՆԻ ոչխարի տուրքը անցեալ տարուանէն հարիւրին յիսուն աւելի եղած է։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ.—Աղեքսանդրիոյ մէջ երկուշաբթի ու երեքշաբթի ժանտախտէ մէյմէկ դէպքեր պատահեր են։

—Դամասկոսի մէջ, կիրակի օրը, քոլերայէ 17 դէպքեր ու 10 մահեր պատահեր են։ Պիրէճիքի մէջ՝ առաջուան բռնուածներէս երեք մահ եւ Ուրֆայի մէջ ալ երկու դէպք ու երկու մահ։ Սուրիական Տրիպոլսոյ մէջ կիրակի օրը քոլերայէ դէպք ու մահ չէ պատահած։

ՍՈՒԼԹԱՆԻԷ վարժարանին Թուրքերէնի ու յունարէնի ուսուցիչ Մեհմէտ Ճէմալ պէյ նոյն վարժարանին ընդհանուր հսկող կարգուեցաւ Պ. Պրոսէի տեղ։

ՌՈՒՄԷԼԻՈՒ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ.—Ճէրիտէի Մէհաքիմ կը հրատարակէ դատական նախարարութեան կողմէ գաւառներու վերաքննիչ ատեաններու ընդհանուր դատախազներուն ուղղուած յուլիս 15 թուակիր պաշտօնագրի մը պատճէնը։ Այդ պաշտօնագրին մէջ կ'ըսուի թէ Ռումէլիի նահանգաց քննիչին կողմէ ծանուցուած է որ Ռումէլիի մէջ բարւոք վարչութեան պահպանութեան եւ արտաքին դժգոհութեան եւ չարամիտ ղրպարտութիւններու առիթ ըլլալիք պարագաներու հիմնովին ջնջման համար կարող եւ խղճամիտ պաշտօնեաներու անուանումը անհրաժեշտ է։ Միւս կողմէ Վեհ. Սուլթանին բարձր փափաքն է արդէն որ այն կողմերը եթէ անարժան եւ բարոյական նկարագրէ եւ ուղղամտութենէ զուրկ պաշտօնեաներ կան, փոխուելով իրենց տեղը պատուաւոր եւ հաւատարիմ անձեր կարգուին, եւ թէ՛ Պոլսոյ եւ թէ գաւառներու մէջ պաշտօնեաներու ընտրութեան հոգ տարուի։ Ուստի կայս. Իրատէ մը կը հրամայէ որ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսութիւնը հոգ տանի Ռումէլիի նահանգներուն մէջ եւ ուրիշ կողմեր պաշտօնեաներու հարկ եղած հանգամանքով օժտուած ըլլալուն։ Այս կայս. Իրատէին տրամադրութիւնը Մեծ-Եպարքոսական գրով մը հաղորդուած ըլլալով դատական նախարարութեան, յայտնի է որ այսուհետեւ ալ կայս. հրամանին համաձայն պիտի գործուի. գաւառներու մէջ ալ ըստ այնմ պաշտօնէից ընտրութեան մասին պէտք է մասնաւոր հոգածութիւն ցոյց տրուի։

ԱՆԱՏՕԼՈՅ երկաթուղիի Ընկերութեան 33րդ շաբթուան հասոյթը իւրաքանչիւր քիլօմէթրի համար եղած է՝ Հայտար-Փաշա Էնկիւրիի գիծ (578 քիլօմէթր) 9608 ֆրանք, նախորդ տարիէն 1685 պակաս եւ միւս շաբաթներէն ալ 3599։ Էսկիշէհր-Գոնիայի գիծ (445 քիլօմէթր) 3936 ֆր. Նախորդ տարիէն 588 պակաս եւ միւս շաբաթներէն ալ 1015։

ԱՐԿԱԾ.—Սկիւտարի մէջ Չինիլիի ոստիկանութեան առաջին գոմիսէր Իհսան էֆ.ի տունը Սամաթիայէն ընտանիք մը հիւր գացած էր։ Ասոնց հինգ տարեկան աղջիկը ուրիշ տղոց հետ փողոցը կը խաղար. ամէնքն ալ կը ցատկէին ջրհորի մը վրայէն որուն բերանը գոց էր, սակայն իբրեւ կափարիչ դրուած տախտակները կոտրեցան եւ այդ աղջիկը ջրհորին մէջ ինկաւ. Թէեւ իսկոյն հանուեցաւ, սակայն 10 վայրկեան ետքը մեռաւ։

—Երէկ Այնալը Գավաքէն Պոլիս գացող նաւակ մը, ուր Հիւսէին, Ահմէտ ու Բեդրօ անուն անձեր կը գտնուէին, շրջեցաւ. ասոնք թէեւ ծովը ինկան, սակայն շուտով ազատուեցան։

ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Ազդ.—Խիւտավէնտիկեարի Նահանգին մէջ գտնուող Ապօլլօնի լճին ձկնորսութեան տուրքին երեք տարուան համար բացուած աճուրդը պիտի փակուի ներկայ ամսոյ 23ին չորեքշաբթի օրը, որ նոյն տուրքին վերջնական աճուրդի օրն է։ Հետեւաբար, այս աճուրդին մասնակցողները, հետերնին ունենալով կանոնական երաշխաւորութիւնը կամ գումարը, պէտք է ներկայանան նոյն Նահանգին Հանր. Պարտքի Վարչական Խորհուրդին, եւ Պոլսոյ մէջ Հանր. Պարտքի Կեդր. Վարչութեան ձկնորսանի ճիւղին, տեղեկանալու համար վերոյիշեալ տուրքերու աճուրդի պայմաններուն։

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

19/1 սեպտ. 1903

1—3

* *

Ազդ.—Քիւչիւք-Չէքմէճէի լճին ձկնորսութեան տուրքը վարձու պիտի տրուի երեք տարուան պայմանաժամով։ Առաջին աճուրդը տեղի պիտի ունենայ երկուշաբթի օգոստ. 25ին, եւ վերջնական աճուրդը՝ յառաջիկայ սեպտ. 1ին։ Հետեւաբար՝ վարձու բռնել ուզողները հետերնին ունենալով հարկ եղած գումարը կամ կանոնական երաշխաւորութիւնը, պէտք է դիմեն Մաքրիգիւղ Հանր. Պարտքի գործակալութեան եւ Պոլսոյ մէջ ձկնորսանի տեսչութեան, ուր տեղի պիտի ունենայ աճուրդը։

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

16/29 օգոստ. 1903

1—3

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ
ԼՈՒՐԵՐ

ԵԿԵՂԵՑԱՊԱՏԿԱՆ ԿԱԼՈՒԱԾՆԵՐԸ

Հեռագիր Ս. Էջմիածնէ.— Եկեղեցական Ժողովին որոշումը.— Նամակ Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսէն։

Ռուսահայոց եկեղեցապատկան կալուածներուն մատակարարութիւնը Պետութեան ձեռքը անցնելու մասին ելած Հրամանագրին վրայ խորհրդակցելու համար Էջմիածնի մէջ գումարուած Եկեղեցական Ժողովը,— որուն կը մասնակցէին Վիճակաւոր Առաջնորդներ, Փոխ-Առաջնորդներ, Վանահայրեր ու Աւագերէցներ— որոշեր է չընդունիլ եւ չստորագրել այն գիրը՝ որ այս նպատակով Ս. Հայրապետին ներկայացուած էր Պրոկուրորին կողմէ։ Միեւնոյն ժամանակ որոշեր է որ հարկ եղած դիմումը ըլլայ ռուս կառավարութեան մօտ, Հայ. Եկեղեցւոյն վնասաբեր եղող այս կարգադրութիւնը ետ առնուելու համար։

Սոյն կրկնակ որոշումները ծանուցանող հեռագիր մը հասաւ երէկ իրիկուն Էջմիածնէն Պատրիարքարան։

Ռիւդէրի հեռագրական գործակալութիւնն ալ նոյնը հաստատած է, ինչպէս կ'երեւայ Վիէննական թերթերուն մէջ հրատարակուած հեռագրէ մը։

⁂ Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսը պաշտօնագիր մը ուղղելով Ս. Պատրիարքին, իր կողմէ չեղած է Ռուսահայոց եկեղեցապատկան կալուածներու սեփականութեան իրաւունքին վրայ պնդելու պարտականութիւնը, յայտարարելով թէ Կիլիկիոյ ամբողջ կղերին հետ մէկտեղ ինքն ալ համամիտ է Կ. Պոլսոյ Եպիսկոպոսական Ժողովին որոշումներուն եւ թէ այս մտօք գրած է արդէն Էջմիածնի՝ Ս. Հայրապետին։

⁂ Եպիսկոպոսական Ժողովին ստորագրած գրին մէկ օրինակը չորթուս մէջ Պատրիարքարանի կողմէ կը յղուի գաւառային Առաջնորդներուն՝ ստորագրուելու համար։ Այս երկրորդ գիրն ալ պիտի հաղորդուի Ս. Հայրապետին։

⁂ Աւասիկ վերեւ յիշուած Ռիւդէրի հեռագիրը՝ որ Բեդերսպուրկէն քաղուած է օգոստ. 16/29 թուականով.— «Լուսաւորչական Հայոց Էջմիածնի Եկեղեցական Ժողովը բացառապէս գումարուելով, որոշեց վերջնականօրէն թէ՝ ո՛չ ինք, ո՛չ նոյն Եկեղեցւոյ Կաթողիկոսը կարող են ստորագրել մասուցուած պաշտօնական թուղթը՝ եկեղեցապատկան կալուածոց գրաւման համար»։

Ս. Պատրիարքը երէկ գիշեր Պատրիարքարան մնաց եւ այս առաւօտ Մայր Եկեղեցւոյ մէջ պատարագ մատոյց յատկապէս կանանց համար։

—Վանայ Երամեան վարժարանին ի նպաստ, Եգիպտոսի մէջ 50 ոսկի հաւաքուելով, Պատրիարքարան ղրկուեր է։

—Տ. Մկրտիչ Եպիսկ. Վեհապետեան եւ Տ. Ներսէս Վրդ. Դանիէլեան, իբրեւ միաբան Կիլիկիոյ Աթոռին, ցաւակցական հեռագիրներ ուղղած են Ատանա, Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսին, Բէքմէզեան Տ. Կիրակոս Եպիսկ.ի մահուան առթիւ։

—Մայր Եկեղեցւոյ Թաղ. Խորհուրդին կարգադրութեամբ՝ աղջկանց լրացուցիչ դասընթացք մը հաստատուեր է Գումգաբուի Լուսաւորչեան վարժարանին մէջ։

—Հ. Բանդարաս Վրդ. Սամանճեան, որ վեց տարիէ ի վեր կը վարէր Բանկալթիի Ս. Յակոբ Անկելանոցի Հոգաբարձութեան ատենապետութիւնը, անձնական տկարութեան պատճառով հրաժարեր է այդ պաշտօնէն եւ իր հրաժարականը ընդունուեր է Հայ Հռոմէականաց Պատրիարքարանի Վարչական Խորհուրդին կողմէ։ Յիշեալ Հոգաբարձութիւնն ալ կազմալուծուած վիճակ մը ունենալով արդէն, Վարչական Խորհուրդի անդամներէն Յովհաննէս էֆ. Գարտաշեանի յանձնուեր է առժամապէս վարել Հոգաբարձութեան ատենապետութիւնը՝ մինչեւ այդ մարմնին ամբողջացումը։

ՎԵՐԱԲԱՑՈՒՄ
ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

28րդ դպրոցական տարի
1903—1904

Վարժարանիս արձակուրդի օրերն ի մօտոյ կը լրանան եւ վերաբացումը տեղի կ'ունենայ Սեպտ. 1, երկուշաբթի օրը։ Նոյն օրէն մինչեւ Սեպտ. 6 շաբաթ օր, պիտի կատարուին կարգափոխութեան վերաքննութիւնք, իսկ յաջորդ երեքշաբթի օրէն, Սեպտ. 9, պիտի սկսին դասախօսութիւնք։

Տնօրէնը ներկայ է վարժարանին մէջ, սկսեալ յառաջիկայ Օգոստ. 25 երկուշաբթի օրէն, ընդունելու համար աշակերտաց ընդունելութեան մասին բանակցել փափաքող անձերը։

Հիմնադիր-Տնօրէն
16 Օգոստ. 1903 Ռ. Յ. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ
Սկիւտար

Ս. ՓՐԿՉԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հանգուցեալ Այրի Տիկին Երանուհի Պիւքիւճեանի յուղարկաւորութեան առթիւ, փոխան ծաղկեպսակի հետեւեալ նուիրատուութիւնները եղած են Հիւանդանոցիս.— Սիմոն էֆ. Մանուկեան 95, Արթաքի էֆ. Ա. Խումարեան 40 ղրշ.։

—Հանգուցեալ Մարտիրոս էֆ. Սինանեանի յուղարկաւորութեան առթիւ, փոխան ծաղկեպսակի 1 օսմ. ոսկի նուիրած է Հիւանդանոցիս Սիմոն էֆ. Սինանեան՝ յԱֆիոն Գարահիսար։

— Հոգաբարձութիւնս շնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ՝ անցեալ յուլիս ամսոյ մէջ հետեւեալ նուիրատուութիւնները եղած են Հիւանդանոցիս.— Տօքթ. Միքայէլ էֆ. Խօրասանճեան 2րդ վեցամսեայ 1903 տարւոյ 1296 ղրշ., ափիոնի մրջնորդ Պ. Նէշիմ Թարանթօֆ ձեռամբ վաճառականներէ հաւաքեալ ափիոնի արժէքը 602, Եվէրէկի Ս. Թորոս եկեղեցւոյ պնակի հասոյթը ձեռամբ Աջուկեանի եւ Սինանեանի 540, Կարապետ Համբարձումեան ի Մոսկուա 100 ֆր.՝ (475), Պրնճըլարի եկեղ. պնակի հասոյթը ձեռամբ Մ. Գրիգոր Տէյիրմէնճիեանի 432, Տօքթ. Խնդիրեան էֆ. յուլիս ամսական 216, Միհրան էֆ. Մամիկոնեան Կայս. գոմիսէր Սելանիկի երկաթուղիին՝ միամեայ ղակէն տարեդարձին առթիւ 108, Ստեփան էֆ. Տ. Ահարոնեան մասաղագին 108, Արսէն էֆ. Ալաճաճեան Ատաբազար 95, Սարգիս էֆ. Չէթէեան Սիվրիհիսար 60, Աստուածատուր էֆ. Վարդանեան՝ Շ. Գարահիսարցի 56, Յովհաննէս էֆ. Բէլէկօֆ 54, Յոբէթ էֆ. Գամեան Ատաբազարցի 40, Կ. էֆ. Պասմաճեան ի Պրուսա (առտ. գնձկ.) 40, Մագսուտ էֆ. 30, Տիարք Մազլըմեան եւ Մինթանճեան, Միհրան էֆ. Եսայեան Պիլէճիկցի, Լեւոն էֆ. Բաչաճեան Պրուսացի, Նուպար էֆ. Սաաթճեան Պրուսացի, Մ. Նուպար Միխալըճեան, Մկրտիչ Չիլիքեան Ատաբազարցի, Յովհաննէս էֆ. Տուտոզլու, Մկրտիչ էֆ. Աճիկեան, Թովմաս էֆ. Րէիզեան 20ական, Իսկուհի Մաֆեան Ատաբազարցի 10. գումար 4342 ղրշ.։

(Շար.) (Հոգաբարձութիւն)

Այսօրուան Հեռագիրներ

(ԱԺԱՆՍ ՏԸ ՔՈՆՍԹԱՆԹԻՆՈՊԼ)

ԲԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ, 2 սեպտ.—Բեդերսպուրկի օսմ. գաղթականութիւնը մեծ հանդէսով տօնեց Վեհ. Սուլթանին Գահակալութեան տարեդարձը։ Օսմ. դեսպանատան մէջ գոհաբանական աղօթքներ կարդացուելէ ետքը, շնորհաւորական ընդունելութիւններ կատարուեցան։ Ներկայ էին Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարարութեան ներկայացուցիչը, դեսպանական մարմինը եւ Բեդերսպուրկի օսմ. գաղթականութեան անդամները։

(Տանօր. Գործակալութեան.— Միւս հեռագիրները տակաւին չստացանք։)

(ԱԺԱՆՍ ՆԱՍԻՕՆԱԼ)

ԲԱՐԻԶ, 2 սեպտ.—Նախագահ Պ. Լուպէ, վաղը, հինգշաբթի, Էլիզէ պիտի դառնայ։

ԲԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Ռուսիոյ կայսեր մեծ հօրեղբայր Միխայէլ Նիքօլայէվիչ մեծ դուքսը որ կաթուած ունեցած է, աւելի աղէկ է։ Յուսալի է որ բժշկուի։

ՀՌՈՄ.—Պիոս Ժ. Պապը հաշտարար ոգւով շրջաբերական մը կը պատրաստէ։

ՍԷՏԱՆ.—Աֆրիկեան վաղեմի որսորդ զինուորներու Ընկերութիւնը, այսօր, ուխտի գնաց Սէտան եւ դափնեպսակ մը դրաւ այն տեղը, ուր Մարկրիթ զօրավարը մահացու կերպով վիրաւոր ինկաւ 1870 սեպտեմբեր 2ին։

ԲԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.—Պ. Թիմաշէվ ռուսական պանքային ընդհանուր տնօրէն անուանուեցաւ։

ԼՈՆՏՐԱ.—Բացարձակապէս կը հերքուի այն լուրը թէ Տէվընշայրի դուքսը պիտի հրաժարի իր պաշտօնէն։

—Բուտափէշթի Խորհրդարանին նիստերը յետաձգուեցան։ Լուծումն ալ մօտալուտ է։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 20 Օգոստոս			
Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեր. Դ.	Օ. Ո.	23	17
Ամէնէն բարձր գին	»	23	19
Ամէնէն վար գին	»	23	23
Ռումէլիի Երկաթուղի գոց	ֆր.	117	50
Ամէնէն բարձր գին	»	119	—
Ամէնէն վար գին	»	116	50
ԲԱՑՈՒՄ 21 Օգոստոս			
Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեր. Դ.	Օ. Ո.	23	14
Ռումէլիի Երկաթուղի	ֆր.	118	25
Շիրքէթի Խայրիէ		30	—
Օսմանիէ		—	—
Ռէժի		—	—
Օսմ. Պանքա		—	—
Քրէտի Ֆօնսիէր Օթ.		—	—
Սօս. Օթ. Շանժ է Վալէօռ		—	—
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	37
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		6	—
» ժուիսանս		1	60
» պարտաթուղթ		486	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ		505	—
Թրանսվայ		110	—
Քրէտի Ֆոնսիէ Էժիբսիէն		266	—
Օավրիոմ		77	—
Անատօլուի երկաթուղի բաժնեթուղթ		11	40
« պարտաթուղթ	«	505	—
ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ			
Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	—	—
» » » չէք	»	109	12 1/2
Բարիզ » »	ֆր.	23	01 1/4
» » » չէք	»	—	—
Պէրլին անտոկոս չէք	մարք	18	65
Վիէննա չէք	ֆիոր.	21	88
ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ			
Ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	13
Անգլիական ոսկի	»	109	37
Նօյ Էմբէրիալ	»	89	20
Քրիմից	»	51	06
Մէճիտիէ արծաթ	»	107	38
Մէթալիք	»	—	—
Ռուսլի Թղթադրամ	Օ. Ո.	8	60

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՐԱ, 2 Սեպտեմբեր			
Անգլիական Քոնսոլիտէ		90	37
Օսմանեան Թանզ սէրի Բ.		59	75
» » » Գ. բաց.		30	63
» » » Դ. գոց.		30	50
Օսմանեան Պանքա		12	75
Թուրքական 1890		—	—
Հելլենական 5 %		43	—
» Մօնօբօլ		43	50
Պուլկարական 1888		89	—
Եգիպտական ունիֆիէ		104	75
Բօմինիա		104	—
Թրանսվալ		4	31
Այտինի երկաթուղի		15	—
Փոխանակագիր		25	33 3/4
ԲԱՐԻԶ, 2 Սեպտեմբեր			
Ֆրանս. Ռանթ 3 %		97	57
Օսմ. Քոնս. սէրի Դ. բաց.	Ղրշ.	31	—
գոց.	»	31	05
» » » Բ.	»	—	—
« » » Գ.	»	34	07
Օսմ. Դրամ. Պանքա	ֆր.	572	—
Օսմանիէ	»	—	—
Ռումէլի երկաթուղի	»	128	—
Օսմ. մաքսատուն	»	475	—
Օսմ. Ռէժի	»	385	—
Բէյրութի Թիւրք 4 %	»	502	—
Քրէտի Լիոնէ	»	1122	—
Իտալական Ռանթ	»	102	45
Սպանիական արտաքին	»	90	60
Թրանսվալ	»	—	—
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	155
Եգիպտական	»	—	—
ՎԻԷՆՆԱ, 2 Սեպտեմբեր			
Փոխան. Լոնտոնի վրայ	ֆր.	239	10
Ռումէլի երկաթուղի	»	115	50
Օսմ. Ռէժի	»	—	—
ՊԷՐԼԻՆ, 2 Սեպտեմբեր			
Թուրքը	ֆր.	—	—
Ռումէլի երկաթուղի	»	127	25
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	102	40
Փխն. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	80	93
ՊՐԻՒՍԷԼ, 2 Սեպտեմբեր			
Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.		30	72
Ռումէլի երկաթուղի		121	—

ԱԶԳ. ԿԵԴՐ. ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԲԱՑՈՒՄ Ն. ԵՒ ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ԴԱՍԱՐԱՆԻ

Ազգ. Կեդր. վարժարանի Խնամակալութիւնը գոհունակութեամբ կը ծանուցանէ թէ յառաջիկայ 1903—1904 տարեշրջանին պիտի բացուի Ն. կարգը, որ վարժարանին բարձրագոյն դասարանը կը կազմէ։ Անցեալ շրջանին վարժարանի դիմողներու ստուար թիւը ապացոյց մըն էր որ ժողովուրդը սկսած էր գնահատել վարժարանին յառաջադէմ վիճակը՝ որ մեծամեծ զոհողութիւններով վերստին ձեռք բերուած էր։ Օտար նման հաստատութեանց հետ բաղդատմամբ՝ հայ երկրորդական բարձրագոյն վարժարանի մը ընծայած բազմաթիւ առաւելութիւնները անուրանալի են արդարեւ։ Խնամակալութիւնը կը յուսայ որ Ն. դասարանի բացումը աւելի մեծ գրգիռ մը պիտի ըլլայ ծնողքներուն։ Որպէս զի մօտէն գաղափար մը տրուի ազգայնոց՝ Կեդր. վարժարանի արդիւնքին վրայ, Խնամակալութիւնը որոշած է՝ աշակերտներու տարեկան քննութեանց գրաւոր փորձերը ցոյց տալ ամէն անոնց՝ որոնք կը փափաքին տեսնել զայնս, անձամբ տեղեկանալու համար Կեդրոնականի ուղղութեան։

Դոլավ Կեդրոնական Նախակրթարանին, գործնական միջոցներ տնօրինուած են, որպէս զի Կեդրոնական վարժարանի յարակից այս կարեւոր հաստատութիւնը գտնուի անա՛նկ ուղղութեան մը մէջ, որ մասնաւոր առաւելութիւններ ընծայէ՝ Կեդր. վարժարանը մտնել փափաքողներուն, որք կարենան դիւրութեամբ հետեւիլ Կեդրոնականի Ա. կարգին մէջ աւանդուած դասերուն։

Ի քաջալերութիւն աշակերտաց, Խնամակալութիւնը հրատարակութեան կուտայ վերջին տարեկան քննութեանց մէջ յաջողագոյն հանդիսացողներուն անունները.

Դ. դասարանէն՝ Ա. հանդիսացած է Պ. Գրիգոր Խանճեան, Բ. Պ. Հրանտ Գըրըզեան, Գ. Պ. Միքայէլ Խաչիկեան։

Գ. դասարանէն՝ Ա. հանդիսացած է Պ. Գալուստ Գալուստեան, Բ. Պ. Միհրան Մկրտիչեան, Գ. Պ. Արշակ Պօարկեան։

Բ. դասարանէն՝ Ա. հանդիսացած է Պ. Յարութիւն Տիրատուրեան, Բ. Պ. Հայկ Պէրպէրեան, Գ. Պ. Վահրամ Ղազիկեան։

Ա. դասարանէն՝ Ա.ին հանդիսացած է Պ. Ռափայէլ Շիշմանեան, Բ. Պ. Հայկ Գուրգէն, Գ. Պ. Արամ Տէօքմէճեան։

Վերոյիշեալ աշակերտաց աստիճանները բաշխուած ժամանակ նկատի առնուած են տարեկան ընդհ. աշխատութիւններն ալ։

Աւելորդ է ըսել թէ Կեդր. վարժարանի ուսուցչական մարմինը կը մնայ անփոփոխ որ կը կազմեն հետեւեալ անձերը.

1. Տ. Սահակ Ա. քհնյ. Տ. Սարգսեան, Կրօնք եւ եկեղեցական պատմութիւն։—2. Դաւիթ էֆ. Բարունակեան, (ընդհ. հսկող), Օսմաներէն եւ օսմ. գեղագրութիւն։—3. Իգն. էֆ. Մուրատեան, Բնական գիտութիւնք։—4. Խաչիկ էֆ. Թաշճեան, Գեղագր. եւ գծագրութիւն։—5. Հրանտ էֆ. Ասատուր, Աշխարհաբար եւ գրականութեանց պատմ.։—6. Միքայէլ էֆ. Շամտանճեան, Քաղաքակրթ. պատմ. անտեսագիտ. գերմաներէն։—7. Միհրան էֆ. Ճէճիզեան, Անգլիերէն։—8. Մարկոս էֆ. Նաթանեան, Պատմութիւն եւ աշխարհագրութիւն։—9. Յակոբ էֆ. Յակոբօֆ, Իրաւագիտութիւն։—10. Յովհաննէս էֆ. Մուրատեան, Չափական գիտութիւնք։—11. Յակոբ էֆ. Գուրգէն, Հայ. գրաբար եւ հայ. մատենագրութիւն։—12. Յովհաննէս էֆ. Հինդլեան, Ֆրանսերէն լեզու եւ թարգմանութիւն։—13. Յովսէփ էֆ Գուլամեան, Բնական եւ չափական գիտութիւնք։—14. Պօղոս էֆ. Քէլէշեան, Օսմ.է ֆրանս. եւ փոխգրծ. թարգմանութիւն։—15. Ստեփան էֆ. Կուրտիկեան։ Օսմաներէն Պարսկերէն եւ Արաբերէն։—16. Սոփոն էֆ. Սիրուն, Տնտեսագիտութիւն։—17. Մ. Մաքս Մանիւս, Չափական գիտութիւնք (բարձրագոյն կարգի)։—18 Մ. Ասրիէն Շիւզէլ, Ֆրանսերէն եւ ֆրանս. մատ. պատմ. եւ 19. Աբրահամ էֆ. Տ. Յակոբեան, Իմաստասիրութիւն, որուն հիւանդութեանը պատճառաւ յաջորդ կարգուած է Յովհ. էֆ. Հինդլեան։

ԾԱՆ.—Կեդր. վարժարանի աշակերտները կը հրաւիրուին ներկայանալ ընդհ. հսկող էֆէնտիին, ստանալու համար իրենց վիճակացոյցները։

Ի դիմաց Խնամակալութեան
Ատենադպիր Ատենապետ
Յ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՅԱԿՈԲ ԷՍՈՒԵԱՆ
Ղալաթիա, 31 Յուլիս 1903 6—6

ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ԳԱՏԸԳԻՒՂ

Գատըգիւղի Մխիթարեան վարժարանը պիտի բացուի Սեպտ. 2ին (ըստ Ն. Տ.ի)։

Դպրոցին դիրքը հիանալի է, ծովահայեաց, օդաւէտ. դասարանները լուսաւոր են եւ ընդարձակ ըստ բաւականի։ Խստիւ կը հսկուի տղայոց բարոյականի, կրթութեան եւ առողջութեան վրայ։ Կ'ուսուցուին Հայերէն, Թուրքերէն, Ֆրանսերէն, Գերմաներէն, Անգլիերէն եւ Իտալերէն լեզուները, իմաստասիրութիւն, բնաբանութիւն (Physique), բնալուծութիւն (Chimie), Հաշուակալութիւն (Comptabilité), Երկրաչափութիւն, Գրահաշիւ, Թուաբանութիւն, Բնական Պատմութիւն, Աշխարհագրութիւն, Պատմութիւն, Մատենագրութիւն, եւայլն. Գծագրութիւն, Գեղագրութիւն, Մարմնամարզութիւն, Ձայնական եւ Գործիական երաժշտութիւն։

Վարժարանին աշակերտներէն անոնք որ քաջ ու ընտիր կը հանդիսանան ուսմանց ու բարի վարքի մէջ, կ'անցնին յետոյ Վենետիկի Մուրատ-Ռափայէլեան վարժարանը, եւ եթէ հոն ալ քաջ հանդիսանալով ուսմանց ու բարի վարքի մէջ՝ արժանաւոր դատուին, կրնան յաճախել քաղաքին Ակադեմիան ու բարձրագոյն վարժարանները եւ կամ կը ղրկուին Իտալիոյ եւ ուրիշ երկիրներու համալսարանները։

Վարժարանին տարեթոշակն է 25 օսմ. ոսկի. կարօտ ընտանիքներու համար միայն, զիջողութիւն ընելով, 15 օսման. ոսկի. անկէ նուազ թոշակով աշակերտներ չեն ընդունուիր։

Աւելի մանրամասնութեանց փափաքող կրնան դիմել ուղղակի Մօտայի (Գատըգիւղ) Մխիթարեան վարժարանի Տեսչութեան։

Հ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԹՈՐՈՍ

ԾԱՆՕԹ.— Ձրիներուն թիւը արդէն իսկ լեցած ըլլալով, այս տարի այլ եւս ձրի աշակերտ չպիտի ընդունուի բնաւ։ Վարժարանին շէնքն ալ նորոգուած եւ աւելի ընդարձակուած է այս տարի։

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852
Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396 ՄԵԾ-ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396
ԽԱՆԻ ԳԱՐԵՋԵԱՆ ՎՐԱՅԻ ՑԱՐԿԸ
(Ծէյլ Չիչեքճեանց դէմ)

Նուրբ, ճաշակաւոր եւ դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականի, դէմքի ձեւաւորութիւն, ըստ տարիքի, ծամողութիւն, եւ ազատ արտասանութիւն երաշխաւորեալ։ Ինչպէս նաեւ կատարելագործեալ աքցաններու միջոցաւ առանց ցաւի ատամնահանութիւն։

Ձմեռները կիրակի օրերն ալ, (մինչեւ կէսօր) ինչպէս նաեւ ամէն օր, (մինչեւ կէս գիշեր հիւանդ կ'ընդունին։)

ԱՌ ՆՈՒԻՎՕ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
Ա. ՌՈՒԶՈՒՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

Ղալաթիա, Եենի ճամի փողոց, թիւ 55

Յիշեալ վաճառատան մէջ կը գտնուի պատի թուղթեր, վարագոյր, սթօռ, ոսկեզօծ շրջանակներ, եւլն. եւլն.։

Գիները խիստ դիւրամատչելի են։

22—52

ՄՈՒՉՈՒԱԼ ԼԱՅՖ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ՆԻՒ-ԵՈՐՔԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1843ին

Պահեստի գումար ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՐ 981 ՄԻԼԻՈՆ 518,483·42 Ֆրանք

Ապահովագրական ամէն կարելի դրութիւններ կը գործածէ. խառն ապահովագրութիւն, ամբողջ կեանք, զուգակից դրամագլուխ, ցմահ եկամուտ, եւայլն]

Մուչուալ Լայֆի սակագինը և ապահովագրութեան զանազան դրութիւնները չուսումնասիրած մի ապահովագրուիք. — Առատաձեռն պայմաններ, վճարմանց դիւրութիւնք: Տեղեկութեանց համար դիմել առ Փ. Ֆ. ՀԷՌ, ընդհանուր գործակալ, Խնաեէթ խանի դէմը, Վօյվոտա խան, Ղալաթիա, Կ. Պոլիս: 579

ՀԱՄԻՏԻԷ ՀԻՃԱԶ ԹԻՄՈՒՐ ԵՕԼԸ

ՄԷՆՖԱԱԹԸՆԱ ՄԱԽՍՈՒՍ ՍԻԿԱՐԱ ՔԵԱՂԸՏԸ

Պա Իռատէի Սէնիյէի հազրէթը Բատիշահի իմալ օլունմըշ տըր:

Իշպու քեաղըտ Ֆրանսատէ էն մէշհուր սիկարա քեաղըտը ֆապրիգալարընտան «Ժօզէֆ Պարտու»նըն իմալաթխանէսինտէ հազըրլանմագտա վէ էզ հէր ճիհէթ մէմալիքը օսմանիյէտէ սարֆ ու իսթիհլաք իտիլէն քեաղըտլարա ֆայիգ պուլունմագտա տըր:

Թէրքիպի չէրաիթը սըհհիյէյի հաիզ օլըդըը վէ բիրինճի վէ քեթէն իլէ պիր մըգտարտա մէվատտը թէաֆինէ մաստէլի հավի պուլունմադըը պատէթթահլիլ Մէքթէպը Թըպպիյէի Շահանէնին 17 չուպաթ սէնէ 319 թարիխլի թաստիգնամէսիյլէ իսպաթ իտիլմիշ տիր:

Իշպու քեաղըտ իւչ նէվի օլըբ պիրինճի նէվի 150 եափրագտան իպարէթ օլարագ եիրմի բարայա, իքինճի նէվի 132 եափրագ օլարագ օն բարայա վէ իւչիւնճի նէվի 80 եափրագտան իպարէթ օլարագ պէշ բարայա սաթըլմագտա, պիրինճի նէվի գութուլարընտա ալթմըշար, իքինճի նէվիտէ տօգսանար վէ իւչիւնճի նէվիտէ եիւզ եիրմիշէր քեաղըտ պուլունմագտա տըր:

Գութուլարըն վէ քեաղըտլարըն գաբագլարը իւզէրինտէ Հիճազ Թիմուր եօլը գոմիսիօնը ալիսինին միօհրի պուլունմագտա տըր:

Պիւթիւն սիր գութու սաթըն ալանլարա պիրինճի նէվիտէն 100տէ 15, իքինճի վէ իւչիւնճի նէվիտէն 100տէ 10 թէնզիլաթ իճրա օլունըր:

Մահալը իմալ վէ ֆիւրուխթը Սթամպօլտա Համիտիյէ ճատտէսինտէ Պիւյիւք Եամալը Բաշլը խանընտա 7 նումէրօ տըր:

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՄՔՐՏԻՉԵԱՆ ԵՒ ՀԷՔԻՄԵԱՆ

Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

[illegible] Բաթում համար:

Առաջին կարգ 245 ֆրանք. Երկրորդ 175 ֆրանք. Տեղեկութեանց համար դիմել [illegible]

516 Թ. ՈՒՇԱԳԻՆ

ԹԻ ԳՐԷՇԱՄ

ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, ԼՈՆՏՈՆ

Ընկերութեան գոյքը 1900 դեկտեմբերին	Ֆր. 191,934,570
Տարեկան հասոյթ ապահովագիններէ եւ տոկոսներէ, 1900 դեկտ. 31ին	» 32,467,172
Վճարումներ՝ բանթ վիաժէրներու, ապահովագրութեան պայմանագիրներու, վերագնումներու, եւլն. Ընկերութեան հիմնարկութենէն՝ 1848էն ի վեր	» 426,499,043
1900ի տարեվերջանին մէջ Ընկերութիւնը 5556 ապահովագիր յանձնած է, որ կը ներկայացնեն	» 52,981,500

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել ընդհանուր գործակալներուն՝

ԷՏՈՒԱՐՏՍ ԷՆՏ ՍԸՆ

Մէյտանճըգ փողոց, Ալալէմճի խան, Պոլիս, իսկ Ղալաթիոյ մէջ՝ Ալեքսիատի խան եւ Մէյմէնէթլի խան, թիւ 8:

ՊԱԹՐԻՈԹԻՔ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.	ԿԱՐՏԻԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
1824ին ՀԻՄՆՈՒԱԾ	1821ին ՀԻՄՆՈՒԱԾ
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 1,500,000 անգլիական ոսկի	ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 2,000,000 անգլիական ոսկի

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Ընդհանուր գործակալ ԷՏՈՒԱՐՏՍ ԷՆՏ ՍԸՆ, Ալալէմճի խան, Պոլիս 14—52

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՌՈՒՍԻՈՅ ԿԱՅՍԵՐ 1881Ի ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ ԱՐՏՕ[illegible]

Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Բեդերսպուրկ

Ընկերութիւնը խիստ նպաստաւոր պայմաններով ապահովագրութիւններ կը կատարէ ընդդէմ հրդեհի, ամէն տեսակ արկածներու, ճամբորդութեան պատահարներու, երկաթուղիի ու շոգենաւի մէջ. ապրանքներու փոխադրութեան ու նաւերու սառոյցէ խորտակումի դէմ, ինչպէս նաեւ կեանքի վրայ, ամէն կարգի պայմաններով:

Ընկերութեան դրամագլուխը, ամբողջապէս վճարուած	10,666,667 Ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար	122,000,000 »
Ապահովագրեալներուն վճարուած գումար	249,400,000 »
1901 տարուան մէջ ընդունուած ապահովագին ու տոկոս	54,000,000 »

Ամէն տեսակ տեղեկութեանց համար դիմել

Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին, Ազարեան խան, Վօյվոտա, Ղալաթիա, և Ղալաթիոյ գործակալութեան, Եսկի Կէօմրիւկ խան, Թարափին վրայ:

Տնօրէն, Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին՝ Ա. ՀԻՒՐՇԻՒԶ 524

ՉԿԱՐԴԱՑԱԾ ՄԻ՛ ԱՆՑՆԻՔ

Արիւնը, ոսկորները, ջիղերը, ուղեղը և մարդուս կազմուածքին ուրիշ մասերը որոշեալ քանակութեամբ ՖՈՍՖՈՐ կը պարունակեն որ մարմնոյն առողջութիւնը պահպանելով անդամներուն կանոնաւորապէս աշխատելուն կ'օգնէ: Այս Ֆոսֆորը որ թանկագին է մարդկային կազմուածքին համար, շատ անգամ կը քիչնայ հիւանդութեանց պատճառաւ և ան որ կորսնցուցած է մարմնոյն ֆոսֆորը, տեւական տկարութեանց կ'ենթարկուի: Արիւնը կը տկարանայ, ջիղերը կը թուլնան, ծունկերը կը կտրին, ամբողջ մարմնոյն և գլխաւորապէս ուղեղին մէջ յոգնութիւն կը զգայ, սիրտը կը տրոփէ և [illegible] շատ մը անհանգստութիւններէ կը տառապի:

Կորսուած Ֆոսֆորը կրկին արեան մէջ մտցնելու և զայն [illegible] համար, բժիշկներ երբ հնարք մը կը խորհէին այս [illegible] Բարիզի [illegible] քիմիագէտներէն Պիյեօն՝ Օ ՎՕ ԼԷՍԻԹԻՆ ՊԻԼԵՕՆ անուամբ դեղ մը հնարեց որ կորսուած [illegible] կատարելապէս կը մտցնէ արեան մէջ, ջիղերը, ոսկորները ու մարդուս կազմուածքը կը զօրացնէ, և մարմնոյն դիւրազգածութիւն կու տայ: Անոնք որ իրենց ուղեղը ու մարմինը յոգնեցուցած են, անոնք որ զեղծումներու պատճառաւ անկարողութեան մատնուած են և վերջապէս անոնք որ ոյժի պէտք ունին, անհրաժեշտ է որ Օ ՎՕ ԼԷՍԻԹԻՆ ՊԻԼԵՕՆ Ovo-Lécithine Billon առնեն: Օ վօլէսիթին Պիլեօնը որ ամենէն աղէկ դեղն է [illegible], ընդունուած է Ֆրանսայի Բժշկական Ակադեմիէն և կը ծախուի մեծ դեղագործներու ու դեղավաճառներու քով:

Ձկնորսին վրայ սա օր ուշադրութիւն ընել պէտք է: 23

ՀԱԶԱՐԱՒՈՐ ՏԱՐԻՆԵՐ

Այս նոր գիւտի Օրուան հետ համեմատելով խիստ քիչ կարեւորութիւն մը ունին: ապաշտանք (սըրաֆա) և արեան տկարութիւն և մինչ արեան քիչութեան հետեւանքները, որոնք մարմնոյ տկարութեան նշանները են, այսպիսի աղէտները դարմանող և բժշկող դեղ մը կրնայ միայն ամենակարեւոր և ամենասքանչելի բան մը համարուիլ: Ահաւասիկ հիմայ աշխարհիս մէջ կայ դեղ մը բոլոր այն ախտերու դէմ

SCOTT'S EMULSION

որ Առեգական մթնոլորտի մէջ գտնուած փոշիները չորցնելուն պէս, նոյն հիւանդութիւնները կը բժշկէ:

ԸՍՔՕԹԻ ԷՄԸԼՇԸՆԸ

Նաեւ մարդկային մարմինը շրջապատած բոլոր ախտերը հեռու կը վռնտէ:

ԸՍՔՕԹԻ ԷՄԸԼՇԸՆԸ

Արեան տկարութիւն ունեցող տղոց կեանքը կը փրկէ:

Բոլոր դեղագործները և դեղավաճառները կը ծախեն:

LE PHENIX AUTRICHIEN

ՖԷՆԻՔՍ ՕԹՐԻՇԻԷՆ

ԿԱՅՍ. ԹԱԳ. ԱՐՏՕՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Հիմնուած 1860ին Վիէննայի մէջ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԵՒ ՊԱՀԵՍՏԻ ԳՈՒՄԱՐ

Հրդեհի ճիւղ 17,000,000 Ֆր. Կեանքի ճիւղ 31,008,000 Ֆր. Ծովային ճիւղ 15,264,915 Ֆր.

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆՆ Է, Կ. ՊՈԼԻՍ ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ

Գրասենեակները, Կ. Պոլիս, Հաճօբուլօ խան, 52—56:

Լիազօր ներկայացուցիչ

Գ. ՖԷՐԱՏԵԱՆ

745

Ծանօթ.—Գաւառներու մէջ լուրջ և գործունեայ գործակալներ կ'ընդունուին:

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ընդմէջ Հուլի Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալպանօ	1089	Գոմօ	1497	Կոզօ	1611	Մալմօ	724	Րոզարիօ	186
Ալէբբօ	3807	Գոնկօ	2906	Կրոտօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սաֆֆօ	1113
Անճէլօ	1541	Գորսօ	895	Հիրօ	773	Մարդէլլօ	3709	Ծիրբօ	1735
Արիոսդօ	2271	Ֆիաօ	4311	Հիտալկօ	1681	Միքատօ	3557	Ֆլիկֆօ	1193
Պասսանօ	1822	Տոմինօ	937	Հինտու	3720	Միլօ	1057	Ծալքէօ	1200
Պորոտինօ	1264	Տուրօ	2383	Հորադիօ	3600	Մոնդէպէլլօ	1735	Թասսօ	1328
Պրավօ	1075	Տրագօ	1713	Հումպէր	595	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Պրինօ	841	Տինամօ	504	Իակօ	2354	Նէրօ	1033	Թօրբօ	3827
Պըֆֆալօ	4431	Էքօ	2464	Իտահօ	5540	Օհիօ	4100	Թօլէտօ	1470
Գէյմօ	1671	Էլտորատօ	1820	Ճունօ	1080	Օնթարիօ	4036	Թօբբազօ	487
Գալիփսօ	1837	Էրագօ	1841	Քէլսօ	1053	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	2429
Գադօ	1244	Ֆիտօ	954	Քոլբինօ	2307	Փալէրմօ	1637	Վասքօ	1914
Գագօ	1094	Ֆինլանտ	1828	Քօլնօ	1700	Փօլօ	510	Վօլօ	1289
Չիքագօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	Րիալթօ	2229	Վոլդուրնօ	2396
Սիսէրօ	1831	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէբանդօ	2272	Րինալտօ	1663	Եէտօ	1850
Գլիօ	2697	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1343	Րոլլօ	1613	Զէրօ	1200
Գոլորատօ	4235	Կէդանօ	1243	Լորէնցօ	3191	Րոմէօ	1789		

Մոռնէֆօ շոգենաւը, նաւապետ Պօքսօլ, ընդհանուր վաճառքով Հուլէն հոս հասած է:

Ալէֆրօ շոգենաւը, նաւապետ Պէնկամ, ընդհանուր վաճառքով Հուլէն հոս հասած է.

Քօնկօ շոգենաւը, նաւապետ Սմիթ, ընդհանուր վաճառքով Հուլէն հոս կը սպասուի ամսոյս 14ին,

Տիբբիօ շոգենաւը, նաւապետ Սմիթսըր, Մարմարայի նաւահանգիստներէն և Սելանիկէն պիտի բեռցուի ամսոյս 5—10ին Հուլի համար:

Դիմել առ գործակալը Թ. ՀԻՒՏ ԷՆՐԻՔՍՕՆ

Թիւ 23—24. Քէնլէճեա Մէհէթ խան. Ղալաթիա 377

COMP RUSSE

Navigation à Vapeur et de Commerce

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻ

ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Նաւարկութեան երթեւեկութիւններ

Յուլիս

Գշ. 19/1 Սեվաստոպոլ ժամը 10ին առտու
Տարտանէլ, Միտիլի, Իզմիր, Քիոս, Թարաբլուս-Շամ, Պէյրութ, Եաֆա, Բոր-Սայիտ, Աղեքսանդրիա ժամը 4ին իրիկուն:
Եշ. 21/3 Օտեսա ժամը 10ին առտու:
Ուր. 23/5 Մէթէլին, Իզմիր, Պիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 10ին առտուն:
Օտեսա ժամը 2ին իրիկուն:

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվերբուլի եւ Արեւելքի միջեւ բանող շոգ.

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Վիրճինիան	10500	Ֆլորիտա	3500
Արմէնեան	10500	Պէրքշիրը	3500
Քէսդրիան	10500	Արգօլըն	3000
Լանքասդրիան	9000	Ալճէրիան	3500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապեան	3500
Քոլոմպիան	8000	Աթէնեան	2500
Տորեան	8000	Անտալուսեան	2500
Գասդոնիան	8000	Տէվօնշիրը	3500
Ֆրոնթինեան	8000	Լէօնեան	2000
Ֆալէրնիան	3700	Մէնտօ	900
Վալօնիան	3700	Օգօրգօ	800
Ֆլամինեան	3700	Լէօնէլ	80
Նաթալեան	3300		

Առաջնակարգ [illegible] Կ. Պոլիս [illegible] 24 ժամ [illegible]

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՑՈՆԻՆ

Ղալաթիա, [illegible]

600

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻ

Որ ամիսը երկու անգամ կը բանին

Լիվերբուլի եւ Արեւելքի միջեւ

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Իվէրնիա	13900	Սիլվանիա	5598
Սաքսոնիա	13900	Փաննոնիա	4841
Լուքանիա	12950	Վէրիա	3223
Քամփանիա	12950	Փավիա	2945
Ուլթոնիա	8845	Քիրքա	2936
Ումբրիա	8128	Սիբիրիա	2935
Էթրուրիա	8120	Սամարիա	2558
Սէրվիա	7392	Ալէբբօ	2181
Աուրանիա	7269	Շէրպուրկ	16 1

Դիմել առ ԺՈԼԻ ԵՒ ՍԻԺԷՐ

Joly et Seager

Մէյմէնէթլի խան, թիւ 6, 7, 8 Ղալաթիա, [illegible] փողոց: 256

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ԽՈՒՍՈՒՆԵԱՆ

ԹԵՐԹՕՆ "ԱՐԵՒԵԼՔ,,Ի (134)

ՖՈՐԹՈՒՆԷ ՏԸ ՊՈՒԱԳՈՊԷ

ԿՏՐՈՒԱԾ ՁԵՌՔԸ

ԱՆՄԵՌՈՒԿՆԵՐՈՒ ՓՈՒՆՋԸ

Դ.

—Վսեմափայլ Տէր, դեռ ատեն կայ դիմելու այն միջոցին՝ զոր ղանց ըրիք սկզբան, ըսաւ Վասիլի տագնապով: Կարծեմ թէ լաւագոյն պիտի ըլլայ ազատ արձակել Պ. տը Բարնոէլը:

—Ֆրանսացին ազատ արձակե՞լ, գոչեց Պ. Պորիսոֆ: Խենթ ե՞ս Վասիլի:

—Ներեցէք վսեմափայլ Տէր, ես լաւ խորհած եմ կացութեան վրայ, ուրիշ միջոց չեմ տեսներ՝ հասկնալու համար թէ Պ. տը Բարնոէլ մեղսակից ունի՞ ստուգիւ:

—Կը մոռնաս թէ իր խցարգելութենէն յետոյ պիտի ուզէ վրէժ լուծել ինէ: Իր ընելիք առաջին բանը պիտի ըլլայ երթալ դատական իշխանութեան բողոքել՝ բռնի կերպով բանտարկուած ըլլալուն համար:

—Վսեմափայլ Տէր, չեմ կարծեր որ այդպէս ընէ: Պիտի ստիպուի այնպիսի բացատրութիւններ տալ՝ որոնցմէ խուսափիլ լաւագոյն պիտի համարէ: Մնաց որ կրնաք լռելու խոստում առնել անկէ: Իր բոլոր հայրենակիցներուն պէս սնապարծ է եւ մեծ զգացումներ ունենալ կը ձեւացնէ: Եթէ պատւոյ խօսք տայ, պիտի բռնէ զայն:

—Ընթացքի այդ փոփոխման համար ի՞նչ շարժառիթ գտնելու է: Ասկէ առաջ յայտարարեցի թէ բնաւ ձեռք չպիտի ձգէր իր ազատութիւնը, եթէ խոստովանութիւններ չընէր: Չեմ կրնար տուած որոշումս ետ առնել:

—Վսեմափայլ Տէր, այդ որոշումին նկատմամբ բացատրութիւն տալու գործը յանձն կ'առնեմ, բայց աւելի լաւ կ'ըլլայ՝ եթէ ձեր կողմէ կատարուի:

—Ի՞նչ պիտի ըսեմ այդ մարդուն:

—Պիտի ըսէք թէ, նոր տեղեկութիւններու համաձայն, համոզուած կը գտնուիք որ անիրաւօրէն զրպարտած էին ձեզ. թէ ցաւ կը զգայիք խիստ վարուած ըլլալնուդ համար, ուստի որոշած էիք իր ազատութիւնը վերադարձնել: Այնքան գոհ պիտի մնայ որ պայմաններուն վրայ չպիտի բանակցի: Այսպէս շատ լաւ պիտի ըմբռնէ թէ իր շահուն համար լաւագոյն պիտի ըլլայ չձանձնել գործը:

—Կարելի է, բայց եթէ կը յուսաս որ պիտի երթայ տեսնէ իր մեղսակիցները, շատ կը սխալիս: Իր առաջին գործը պիտի ըլլայ Բարիզէն ու նոյն իսկ Ֆրանսայէ հեռանալ, որովհետեւ սահմանագլուխը անցածին պէս մեր քթին պիտի խնդայ:

—Վսեմափայլ տէր, ինծի կ'ըսէ՞ք թէ այդ սեղանաւորին աղջկան սիրահարած էր ան:

—Այո՛, բայց ուրիշի մը հետ պիտի ամուսնանայ:

—Ատիկա ա՛լ աւելի պատճառ մըն է որ ուզէ զայն տեսնել, ինքզինքը արդարացնելու եւ սրտին վրայ ունեցած վիշտերը թափելու համար: Չեմ կարծեր որ մեկնի, առանց տեսակցութիւն մը ունենալու իր սիրականին հետ: Ինչ ունի վախնալու: Սեղանաւորը չէ բողոքած արդարութեան, եւ դուք խոստում պիտի առնէք անկէ՝ իրեն դէմ չգործելու: Բարիզի մէջ պիտի մնայ, Վսեմափայլ Տէր եւ ի վերջոյ ինքզինքը պիտի մատնէ: Թերեւս քիչ մը երկար տեւէ, որովհետեւ սկզբան զգուշութիւններ ձեռք պիտի առնէ: Շատ քաշուած կեանք մը պիտի անցընէ եւ մէկուն հետ չպիտի տեսնուի: Բայց տաղտուկ պիտի զգայ այդ երկարատեւ խոհեմութենէն: Վերջապէս տեղ մը պիտի տեսակցի այն անձերուն հետ՝ որոնց յանձնած է ձեր թուղթերը . . . ենթադրելով որ ինք անոնց բնակարանը չերթայ կամ անոնք իրը չգան: Ձեր դէտերը բնաւ աչքէ չպիտի հեռացնեն զայն, որով պիտի կրնաք տեղեկանալ անոր մտած ելած տեղերուն:

Դեսպանը կը խորհէր: Ակներեւօրէն, Վասիլիի ծրագիրը արժէք մը ունէր՝ զոր քննելու վրայ էր:

—Խնդիրը հոն է որ Սիպերիա ղրկելով զայն, չպիտի կրնամ բան մը իմանալ: Զայն ազատ արձակելով՝ հաւանականութիւն կայ բան մը իմանալու: Միայն թէ վտանգաւոր է, որովհետեւ կրնայ խօսիլ իր ակամայ բանտարկութեան վրայ: Կ'ընդունիմ որ չպիտի երթայ բողոքէ արդարութեան, բայց եթէ տեսնէ Օր. Տորժէրը կամ թէ նամակ գրէ անոր, ինչ որ շատ հաւանական է, բնականաբար պիտի բացատրէ իր մէկ ամսուան անհետացման պատճառը:

—Վսեմափայլ Տէր, կը ճանչնամ զայն: Ուսումնասիրած եմ: Եթէ խօսք տայ ձեզի լուռ մնալու, իր խօսքը պիտի բռնէ նոյն իսկ օրիորդ Տորժէրի հետ: Երկուքն ալ ազնուական ըլլալով՝ իբր այն պիտի խօսիք անոր հետ: Նոյն իսկ վստահութեան նշան մը ցոյց պիտի տաք, որուն համար շատ պիտի զգածուի: Անոր պիտի յանձնէք իր թղթապանակին մէջէն գտնուած յիսուն հազար ֆրանքը եւ իրեն ուղղուած նամակը:

—Սա բացայայտ է որ պէտք է իրեն վերադարձնեմ զանոնք, եթէ երբեք մտադրութիւն ունենամ արձակելու: Չեմ փափագիր վար դնել այդ բաները: Նոյն իսկ ինծի համար նպաստաւոր կը գտնեմ որ առանց դրամի չմեկնի հոսկէ: Չպիտի կրնայ Բարիզ մնալ, եթէ դրամ չունենայ քովը: Ու կը փափագիմ որ Բարիզ մնայ: Այո՛, գաղափարդ լաւ է, բայց կը մոռնաս թէ մէկը կայ որ տեսած է Ֆրանսացիին հոս մտնելը:

—Ձեր Վսեմութիւնը կ'ուզէ խօսիլ այն տղուն վրայ՝ որ Ֆրանսացին կառքով հոս բերած օրը եկաւ հարցուց զայն: Ձեր Վսեմութենէն կը խնդրեմ որ յիշէ թէ ինչ իրադարձութիւններ պատահեցան: Դիպուածը տնօրինեց ամէն բան: Փոքր տղայ մը, որ Պ. Տորժէրի ծառայութեան մէջ կը գտնուի, մայթին վրայ կը խաղար այն պահուն երբ կառքը կանգ առաւ դրան առջեւ: Այդ տղան ճանչցաւ Պ. տը Բարնոէլը՝ զոր յաճախ տեսած էր իր տիրոջ մօտ. համարձակութիւն ունեցաւ դռնապանին ներկայանալու, որուն կողմէ վռնտուեցաւ: Նմանօրինակ ընթացք մը ենթադրել կուտար թէ այդ տղան բանի մը վրայ կը կասկածէր. մօտէն պիտի հսկէի անոր վրայ, եթէ երբեք յաջորդ օրը չիմանայի թէ անկէ վախնալիք բան չկար ալ եւս: Կիսամեռ վերցուցած էին զայն ծառուղիին վրայէն: Ինչ պատահած էր: Ո՛չ ոք կրցաւ իմանալ, բայց կ'ենթադրեմ որ փորձած է պարտէզին պատն ի վեր մագլցիլ ու վար ինկած է: Ամենէն աւելի ապահովութիւն ներշնչող պարագան սա է թէ՝ ապուշ մնացած է ան, որով չպիտի կրնայ երբեք խօսիլ իր գլխուն եկած փորձանքին վրայ:

—Անոր շատ չեմ վստահիր. կրնայ բուժուիլ: Ինծի այնպէս կը թուի թէ լաւ չես ուսումնասիրած այդ պատմութիւնը: Շատ տարօրինակ բան է որ սպասեակ մը իր կեանքը վտանգէ, հասկնալու համար թէ ինչ եղած է սեղանաւոր Տորժէրի նախկին քարտուղարը: Ո՞վ գիտէ թէ գողութեան գործին մէջ մաս չունի այդ անչափը: Կը յիշեմ թէ սպասման սրահին մէջ տեսայ զայն, երբ արկղիկս ետ առնելու գացի. հետազօտութիւն մը կատարել տալու էիր:

—Վսեմափայլ Տէր, քննութիւն կատարել տուի: Ինծի տրուած հրահանգներուն հետեւեցայ: Սա ստուգութիւնը ձեռք բերի որ ըստ դիպուածի գործած էր ան. հետաքրքրութեան համար միայն: Որդին է խեղճ կնոջ մը՝ որ դռնապանութիւն կ'ընէ գործաւորներէ բնակուած տան մը մէջ եւ մարդու հետ չի տեսնուիր: Այդ տղան շատ կապուած էր Պ. տը Բարնոէլի հետ, որ լաւ կը վարուէր իրեն հետ. անիկա գիտէր թէ Պ. տը Բարնոէլ խորհրդաւոր կերպով մեկնած էր:

(Շարունակելի)